

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Informovanost obyvatelstva o ropné nouzi na území Jihočeského kraje

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Bc. Jan Vacek

Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.

České Budějovice 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem „*Informovanost obyvatelstva o ropné nouzi na území Jihočeského kraje*“ jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14. května 2018

.....

Bc. Jan Vacek

Poděkování

Děkuji Ing. Lence Brehovské, Ph.D., za odborné vedení, trpělivost a poskytování cenných rad při tvorbě diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat všem respondentům, kteří svou ochotou přispěli k celkovému dílu.

Informovanost obyvatelstva o ropné nouzi na území Jihočeského kraje

Abstrakt

Cílem diplomové práce je posouzení úrovně znalostí obyvatelstva o problematice ropné nouze na území Jihočeského kraje a porovnání získaných dat s výsledky získanými v kraji Plzeňském. Na výsledky tohoto šetření navazuje druhý cíl, kterým je návrh opatření na zlepšení systému informování o daném tématu. Pro potřeby práce byl zvolen kvantitativní výzkum a metoda sběru dat formou dotazníkového šetření. Samotný dotazník sestává ze 17 polouzavřených otázek, přičemž v úvodní části jsou položeny 3 filtrační otázky třídící respondenty podle pohlaví, věku a obce, na něž navazuje 14 specifických otázek. Smyslem výzkumu je zjištění míry veřejného povědomí ohledně možných regulačních opatření spojených s vyhlášením stavu ropné nouze se zaměřením na případný nedostatek pohonných hmot, pravomocí orgánů státní správy a samosprávy a obecném přehledu o ropné bezpečnosti České republiky. Ze získaných dat vyplývá, že celková znalost správných odpovědí se průměrně pohybuje kolem 65 %, nicméně úspěšnost u jednotlivých otázek je značně kolísavá, od 30 do 94 %. A právě otázky s nízkou průměrnou úspěšností správných odpovědí představují potenciální témata pro zlepšení informovanosti, například prostřednictvím krátkých TV spotů, vzdělávacích kurzů či pomocí informačních brožur. Diplomovou práci lze využít k výukovým účelům, jako výchozí materiál pro další výzkum nebo může být inspirací při hledání vhodného způsobu komunikace s veřejností v oblasti krizového řízení.

Klíčová slova

Informovanost obyvatelstva; ropa; ropná nouze; ropná bezpečnost; energetika

Public awareness about the oil shortage in the South Bohemian region

Abstract

The diploma thesis is focused on the assessment of the level of public awareness on the issue of oil shortage in the territory of the South Bohemian Region and the comparison of the obtained data with the results obtained in the region of Pilsen. The results of this research are linked to the second objective of proposing measures to improve the information system on the given issue. For the needs of the thesis, quantitative research was chosen as a questionnaire survey. The questionnaire itself consists of 17 semi-closed questions, with 3 filtering questions in the introduction, ranking respondents by sex, age and municipality, followed by 14 specific questions. The purpose of the research is to determine the level of public awareness of possible regulatory measures related to the declaration of the state of oil shortage, focusing on fuel shortages, powers of state administration and self-government authorities and a general overview of the oil security of the Czech Republic. The data obtained suggest that the average knowledge of the correct answers averages around 65 % on average, but success rates vary from 30 to 94 %. Questions with a low average success of the right answers are potential topics for improving awareness, for example through short TV spots, training courses, or information brochures. The diploma thesis can be used for educational purposes as a starting material for follow-up research, or it can serve as an inspiration for finding a suitable way of communicating with the public in the field of crisis management.

Key words

Public awareness; oil; oil shortage; oil security; energy industry

OBSAH

Úvod.....	8
1 Teoretická část.....	9
1.1 Ropné krize v minulosti	9
1.1.1 Ropné krize v 70. letech	9
1.1.2 Cenové výkyvy v 90. letech a po roce 2000	11
1.2 Možné příčiny výpadku dodávek ropy.....	12
1.2.1 Politické a ekonomické důvody	12
1.2.2 Technické a sociální důvody.....	13
1.2.3 Naturogenní důvody a časové hledisko	14
1.3 Zásobování České republiky ropou.....	15
1.3.1 Ropovod Družba	16
1.3.2 Ropovod IKL.....	17
1.4 Energetické zájmy České republiky.....	18
1.4.1 Bezpečnostní hrozby.....	19
1.4.2 Strategie prevence a potlačování hrozeb	20
1.5 Státní energetická koncepce	21
1.6 Analýza hrozeb pro Českou republiku.....	23
1.7 Ropná bezpečnost České republiky	24
1.7.1 Legislativní vymezení ropné bezpečnosti.....	24
1.8 Nouzové zásoby ropy a ropných produktů.....	26
1.8.1 Vytváření nouzových zásob	26
1.8.2 Skladování nouzových zásob ropy	27
1.8.3 Skladování nouzových zásob ropných produktů	28
1.8.4 Použití nouzových zásob	30
1.9 Stav ropné nouze	31
1.9.1 Vyhlášení stavu ropné nouze	31
1.9.2 Opatření k omezení spotřeby ropy a ropných produktů.....	32
1.9.3 Nelegislativní opatření k omezení spotřeby ropy a ropných produktů	32
1.9.4 Legislativní opatření k omezení spotřeby ropy a ropných produktů	33
1.10 Přídělový systém	35
1.10.1 Stanovení odběratelů pohonných hmot.....	35
1.10.2 Příprava přídělového systému.....	36
1.10.3 Vydávání Karty SSHR a Přídělových lístků.....	37
1.10.4 Zabezpečení základních funkcí státu	37
1.11 Přestupky a sankce	38

2	Cíl práce a hypotéza.....	40
2.1	Cíle práce	40
2.2	Hypotéza	40
3	Operacionalizace pojmů	41
4	Metodika	42
4.1	Charakteristika respondentů.....	42
4.2	Charakteristika otázek.....	43
4.3	Metodika výpočtu.....	45
5	Výsledky	46
5.1	Struktura respondentů	46
5.2	Otázka č. 2.....	47
5.3	Otázka č. 3.....	48
5.4	Otázka č. 4.....	49
5.5	Otázka č. 5.....	50
5.6	Otázka č. 6.....	51
5.7	Otázka č. 7.....	52
5.8	Otázka č. 8.....	53
5.9	Otázka č. 9.....	54
5.10	Otázka č. 10.....	55
5.11	Otázka č. 11	56
5.12	Otázka č. 12	57
5.13	Otázka č. 13	58
5.14	Otázka č. 14	59
5.15	Otázka č. 15	60
5.16	Celkový přehled odpovědí.....	61
5.17	Průměrná úspěšnost zodpovězení otázek	62
5.18	Dvojvýběrové parametrické testování	63
6	Diskuze	67
6.1	Shrnutí	72
	Závěr	74
	Seznam použitých zdrojů.....	75
	Seznam obrázků, tabulek a příloh.....	82
	Přílohy.....	83
	Seznam zkratk	87

ÚVOD

V průběhu 20. století se ropa stala bezesporu fenoménem moderní doby, když našla využití v nejrůznějších odvětvích lidské činnosti, a ne nadarmo se jí přezdívá černé zlato. Ropa zdaleka neslouží pouze k výrobě pohonných hmot, jakkoli tato převažuje, nýbrž také k výrobě chemických produktů, kosmetiky, farmaceutických prostředků atd. S výraznou závislostí na této tak významné komoditě však vyvstává problém její dostupnosti za všech okolností. Pro Českou republiku (ČR) se tato otázka stává o to ožehavější, neboť disponuje jen značně omezenými nalezišti ropy, což ji činí zcela odkázanou na mezinárodním obchodu a importu. Korigování či alespoň dočasné eliminování ropné zranitelnosti je tedy nejvyšším zájmem jak z hlediska hospodářství, tak z hlediska stálého zajišťování národní obrany. K tomu dochází vytvářením strategických zásob ropy a ropných produktů, pod kterými si lze v drtivé většině představit pohonné hmoty různého určení, a jenž jsou součástí mnohem obsáhlejšího seznamu státních hmotných rezerv. Jejich posláním je bezpečné překlenutí období výpadku zahraničních dodávek a tlumení dopadů na standardní fungování státu. V minulosti již nastalo mnoho případů, kdy se ropa z nejrůznějších důvodů stala pro některé státy nedostatkovým zbožím se všemi následky, které to přináší. ČR má to štěstí, že se v současnosti nachází v klidném politicko-bezpečnostním prostředí, nicméně je třeba zaměřit se i na podmínky zemí, jimiž prochází daný ropovod či obchodní trasa. Dle statistik Ministerstva průmyslu a obchodu ČR jsou v současnosti nejvýznamnějšími producenty do ČR importované ropy Ázerbájdžán a Ruská federace. Před vstupem na české území tak musí ropa urazit obrovské vzdálenosti přes území jiných států, což jim propůjčuje možnost ovlivňovat tyto trasy. A o tom, jak rychle se může bezpečnostní situace proměnit, nás přesvědčil například doposud probíhající válečný konflikt na východní Ukrajině. Pokud jsou nějakým způsobem řešeny spory producentské a tranzitní země, mohou se státy dále po trase ropovodu snadno stát rukojmím situace, ve které nejsou primárně angažováni. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že kontinuální těžba a prodej ropy jsou v ekonomickém zájmu daných zemí, neboť se pro ně jedná o významný, ne-li výhradní zdroj příjmů. Stát tvoří jeho občané a pro překonání krizových stavů je vždy potřeba jistá disciplinovanost. Dostatečná informovanost a základní povědomí o opatřeních a možných omezeních za stavu ropné nouze jsou tedy národním zájmem a základním předpokladem k úspěšnému zvládnutí takovéto situace.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část diplomové práce slouží k všeobecnému seznámení s tématem ropné nouze, respektive nedostatku ropy a ropných produktů. Úvodní pasáž je zaměřena na historické zkušenosti, které již na podobnou situaci pamatují, a také na možné příčiny potenciální krizové situace, jichž může být celá řada. Dále se text zaměřuje zejména na podmínky v České republice. Je popsána technická infrastruktura na našem území, ať už se týká způsobů dopravy či skladování, ale také legislativní opora, způsob organizace státu a druhy regulačních opatření, které dohromady tvoří celek, jenž je předpokladem úspěšného zvládnutí stavu ropné nouze. Podobně jako u jiných krizových situací je třeba na problematiku připravenosti na nedostatek či nedostupnost ropy nahlížet jako na soubor různých přístupů a řešení, kteréžto vycházejí z historických událostí, budoucích vyhlídek a stálé předvídatosti.

1.1 Ropné krize v minulosti

Energetická bezpečnost představuje v 21. století klíčové téma pro všechny vyspělé státy, neboť jejich společnost a hospodářství je zcela závislé na stálém přísunu energie v jakékoli podobě. Ještě v 19. a na začátku 20. století si lidská společnost vystačila především s dřevem a uhlím jakožto hlavními zdroji energie, ale v průběhu dalších dekád se jako efektivní a dostupný zdroj energie prosadila ropa, na kterou se moderní společnost přeorientovala. Ropa se tak stala strategickou surovinou nejen z důvodu výroby pohonných hmot rozličných dopravních prostředků, ale také proto, že našla uplatnění v mnoha odvětvích lidské činnosti od výroby plastů po kosmetický či farmaceutický průmysl. Ropa jako zdroj levné energie byla dlouho považována za samozřejmost, nicméně v 70. letech 20. století došlo k zásadnímu zvratu, neboť se ukázalo, že její dodávky mohou být omezeny či zcela přerušeny z nejrůznějších důvodů. Dopady takového nedostatku pak mohou mít pro dotčené státy zcela paralyzující následky. (Gelpke et al., 2006; Merrill, 2007)

1.1.1 Ropné krize v 70. letech

První ropnou krizi v historii odstartovala pátá arabsko-izraelská válka, známá též jako Jomkipurská válka. Dne 6. října 1973 podnikly jednotky Egypta a Sýrie nečekaný útok na Izrael. Důvodem konfliktu byl spor o Sinajský poloostrov a Golanské výšiny, které byly pod izraelskou nadvládou od tzv. Šestidenní války v roce 1967.

Zatímco Izraeli se dostávalo podpory ze strany USA, Egypt a Sýrie byly podporovány ostatními arabskými zeměmi, které proti podpoře USA protestovaly. Ty se po vzájemné shodě rozhodly využít „ropné zbraně“ k politicko-vojenskému nátlaku prostřednictvím Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC), ve které měly členskou převahu. Dne 16. října 1973 Saúdská Arábie, Írán, Irák, Spojené arabské emiráty, Kuvajt a Katar jednotně zvýšily ceny o 70 % z 3,01 na 5,12 dolaru za barel. V následujících dnech navíc došlo k omezování těžby a uvalení částečného či úplného embarga na vývoz ropy do zemí podporujících Izrael. (Corbett, 2013; Černocho et al., 2014; Gfeller, 2014)

Omezení produkce ropy se v dotčených zemích především západní Evropy začalo brzy projevovat ochromením hospodářství. U čerpacích stanic zanedlouho došly zásoby pohonných hmot, které předtím skokově zdražily, a jejich výdej byl omezen jen na určité množství. Například ve Velké Británii byl v průmyslových podnicích náročných na zpracování ropy zaveden třídní pracovní týden. Ve Spolkové republice Německo byla vládou zakázána jízda autem v neděli a maximální povolená rychlost byla snížena na 80 km/h. Ke zmírnění celé krize a k odvolání uvalených omezení těžby a vývozu došlo až v březnu 1974. Mezitím došlo k ustálení ceny ropy na 12 dolarech za barel. Krize ve světě způsobila do té doby nepředstavitelný šok a v jejím důsledku přestala být ropa vnímána jako samozřejmost, nýbrž jako strategická surovina nejvyšší priority. Vyspělé státy si uvědomily svou ropnou závislost, což vedlo k dodnes trvající snaze o diverzifikaci energetických zdrojů a k vytváření strategických zásob ropy a ropných produktů. (Černocho et al., 2014; Zuna, 2015)

Druhá ropná krize na sebe nenechala dlouho čekat a propukla již o několik let později. Stejně jako první krize měla svou příčinu na Blízkém východě. V roce 1978 vypukla Islámská revoluce v Íránu, na jejímž konci v lednu 1979 byla nastolena Íránská islámská republika a v důsledku těchto událostí došlo k poklesu těžby ropy v této zemi. Spíše než zásadní narušení produkce, však vedla ke zvýšení cen ropy hysterická reakce trhů ovlivněná nedávnou negativní zkušeností. Írán v té době produkoval 4,8 milionu barelů ropy, což představovalo zhruba 7 % tehdejší světové produkce, přičemž omezení těžby bylo bez větších obtíží vykompenzováno ostatními státy OPEC. V polovině roku 1979 rapidně vzrostla poptávka po ropě způsobená spekulacemi s cenou a obavami z dalších omezení těžby. Cena za barel vzrostla v průměru ze 12 na 35 dolarů za barel a k jejímu ustálení na hodnotu kolem 15 dolarů došlo až v průběhu 80. let. (Graefe, 2013; Worthington, 2014)

1.1.2 Cenové výkyvy v 90. letech a po roce 2000

Dvě ropné krize v krátkém období způsobily globální ekonomickou recesi a přiměly státy v Evropě k hledání nových ložisek ropy, zejména v Severním moři. Osmdesátá léta 20. století představují pro obchod s ropou období relativního klidu a ustálení situace. Ta však byla narušena 2. srpna 1990, kdy irácké jednotky pod vedením Saddáma Husajna napadly sousední Kuvajt. V reakci na útok okolní státy Turecko a Saúdská Arábie uzavřely ropovody, kterými přes jejich území protékala irácká ropa. Vzhledem k těmto událostem došlo mezi srpnem a zářím 1990 ke zvýšení cen za barel ropy z cca 20 na 40 dolarů. Další rozsáhlé škody způsobily ustupující irácké jednotky, když v odvetě zapálily přes 700 ropných vrtů. Navzdory skokovému zdražení ropy během tzv. první války v Zálivu však nedošlo k výraznému poškození globální ekonomiky, neboť okolní státy v reakci na nastalou situaci zvýšily produkci a zvýšení cen tak představovalo běžnou reakci trhu. (Černoch et al., 2014)

Další cenový výkyv nastal v letech 1997 až 1998. Tentokrát však cena nevystoupala do nových hodnot, nýbrž klesla v důsledku hospodářské a finanční krize v jihovýchodní Asii, která způsobila utlumení tamní ropné poptávky. Přebytek ropy srazil cenu za barel na hodnotu kolem 10 dolarů. (Černoch et al., 2014)

Od počátku 21. století cena ropy kolísá z nejrůznějších důvodů. Teroristické útoky z 11. září 2001 způsobily rychlejší růst cen ropy. Obavy na světovém trhu způsobila též tzv. druhá válka v Zálivu v březnu 2003 a strach z výpadku dodávek ropy, při kterém cena vyšplhala na 35 dolarů za barel. Další cenový výkyv způsobil hurikán Katrina, jenž v srpnu 2005 zasáhl jih USA a ochromil ropnou produkci v oblasti Mexického zálivu. Tehdy cena vystoupala na hodnotu kolem 80 dolarů za barel a skokové zdražení pohonných hmot se projevilo i v České republice. Rok 2008 představuje pro ropu doposud absolutní vrchol, když její cena dosáhla až na hodnotu 148 dolarů za barel. V posledních letech došlo ke snížení cen a v současnosti (duben 2017) se cena ropy za barel pohybuje kolem 50 dolarů. (Looney, 2003; Černoch et al., 2014)

1.2 Možné příčiny výpadku dodávek ropy

Ropné krize v 70. letech Českou republiku (tehdejší ČSSR) příliš nezasáhly, neboť hlavním dodavatelem ropy nebyly státy Blízkého východu, ale Sovětský svaz (SSSR). S pádem Železné opony a koncem Studené války se však společenská, a hlavně politická situace zásadním způsobem proměnila. Po rozpadu SSSR se ropovod Družba ocitl na území hned několika nástupnických států, přičemž v rámci řešení vzájemných politických neshod se produktovody stávají rukojmím pro dosažení vlastních zájmů a ambicí. Státní představitelé si na počátku 90. let uvědomovali výhradní závislost na ropovodu Družba. Státní surovinová politika se tedy zaměřila na snahu o diverzifikaci ropných zdrojů, která vyústila ve stavbu ropovodu IKL, jenž se stal strategicky významným projektem. S jeho dokončením vznikla alternativa pro dovoz ropy, nicméně nedošlo k odstranění potřeby ropovodu Družba, který je i nadále pro Českou republiku významným produktovodem, se všemi riziky, jež skýtá jeho dlouhá trasa. (Volf, 1998; Rajmová, 2007)

Možné příčiny výpadku dodávek ropy do České republiky lze rozdělit na dvě základní skupiny dle svého původu – antropogenní a naturogenní. Antropogenní dále na politické, ekonomické, technické a sociální. Důležité je i zvážení časového hlediska případného výpadku. (Harazin, 2014)

1.2.1 Politické a ekonomické důvody

Politické neshody jsou častým důvodem pro omezení a přerušování dodávek. Ropa propůjčuje producentům zemi jistou formu moci a jejím prostřednictvím jí umožňuje uplatňování svých mocenských a politických zájmů v cílových, ale také tranzitních zemích. Pro Českou republiku představuje riziko především trasa ropovodu Družba, která před vstupem na naše území musí urazit mnoho kilometrů přes Bělorusko, Ukrajinu a Slovensko. A právě v postsovětském prostoru není o politické rozepře nouze a omezení dodávek z Ruské federace (RF) se ČR již několikrát dotklo. Riziko je však spojeno i s dalším významným producentem ropy pro oblast střední Evropy – Ázerbájdžánem. Ten má dlouhodobé spory se sousední Arménií o oblast Náhorního Karabachu a při možném rozhoření tohoto dřímajícího konfliktu by se trasy ropovodů v oblasti mohly stát snadnými vojenskými cíli, což by v konečném důsledku mohlo ohrozit i zásobování ČR. (Rajmová, 2007; Krüger, 2010; Harazin, 2014)

Například v červenci 2006 přestala ruská společnost Gazprom dodávat ropu do Litvy, přičemž oficiálním důvodem byla technická závada, nicméně dodávky již nikdy obnoveny nebyly. V lednu 2007 byla omezena distribuce ropy do ČR z důvodu sporu mezi RF a Běloruskem ohledně tranzitu ropy dále do Evropy. V květnu 2007 došlo pro změnu k omezení dodávek ropy do Estonska. Další omezení pocítila ČR v červenci 2008, kdy oficiálním důvodem byla porucha ropovodu, avšak snížení proběhlo v období podpisu smlouvy mezi Českou republikou a USA o stavbě radarové základny v Brdech, se kterou RF dlouhodobě nesouhlasila. Prozatím poslední snížení objemu dopravené ropy prostřednictvím Družby nastalo v dubnu roku 2012. (Deník.cz, 2008; ČTK, iDNES.cz, 2012)

Ekonomické důvody představují další skupinu příčin, jež se již v historii uplatnily. Prudké zvýšení, nebo naopak propad cen na světových trzích mohou způsobit omezenou dostupnost ropy či nevýhodnost její těžby. Stoupající cena z dlouhodobého hlediska podněcuje dotčené země k hledání nových zdrojů, a to i v místech, ve kterých to bylo dříve nevýhodné nebo komplikované. Další problém představují ubývající světové zásoby ropy, které mohou v budoucnu zapříčinit stále navyšování cen ropy, čímž ji učiní exkluzivní a dostupnou pouze pro nejsilnější globální ekonomiky. (Gelpke et al., 2006)

1.2.2 Technické a sociální důvody

K přerušení zásobování ropou mohou přispět také technické potíže. Ropovody jsou složitá technická zařízení dlouhá mnoho kilometrů a jako taková vyžadují neustálou technickou údržbu a kontrolu, neboť podléhají vlivům vnitřního i vnějšího prostředí. Závada na krátkém úseku může způsobit vyřazení celé následující větve ropovodu z provozu. Dlouhé nadzemní úseky navíc činí ropovody snadným cílem pro jakékoli formy útoků či sabotáží. Opotřebované části ropovodů je třeba pravidelně vyměňovat. Taková oprava se pochopitelně nemůže obejít bez dočasného výpadu dodávek, pokud však není ropovod v daném úseku zdvojen. S technickou závadou ropovodu je také spojen možný únik ropy do životního prostředí, při kterém může dojít ke kontaminaci zdrojů pitné vody či ke znehodnocení dané přírodní lokality. (Mikšovský, 2016)

K narušení systému distribuce ropy a ropných produktů, mohou přispět i sami občané dané země. V září 2000 došlo ve Francii a Spojeném království k rozsáhlým protestům zapříčiněnými vysokou cenou pohonných hmot. V některých regionech docházelo k blokování čerpacích stanic a zásobovacích vozidel. Tencící se zásoby nafty a benzínu si vyžádaly na některých místech přednostní zásobování pro vozidla policie, záchranné služby a hasičského záchranného sboru. Podobné blokády a stávky se opakovaly například v roce 2008 ve Španělsku a Belgii. Každé narušení dostupnosti pohonných hmot dále vede k panice občanů, kteří ve strachu skupují zásoby benzínu a nafty, což tento problém pouze prohlubuje. V září 2005 tímto fenoménem byla zasažena i Česká republika poté, co v důsledku hurikánu Katrina došlo ke zdražení benzínu prakticky přes noc. (BBC, 2000; Harazin, 2014)

1.2.3 Naturogenní důvody a časové hledisko

Ropovody jsou převážně uloženy pod zemí. Jsou však vedené i na povrchu, v důsledku čehož jsou více vystaveny působení přírody, což tyto úseky činí náchylnější vůči působení přírodních živlů jako jsou například vichřice. Významné riziko představuje zemětřesení a s ním mnohdy spojené sesuvy půdy, jež mohou sít' rozrušit na více místech najednou. Klimatické změny posledních let pak mohou komplikovat těžbu v severních oblastech Ruské federace, kde dosud probíhala v prostoru permafrostu. Ten dnes v letních měsících na některých místech rozmrzá a způsobuje lokální propady produktovodů. (Sobczak, 2013; Harazin, 2014)

Z časového hlediska lze výpadky v zásobování ropou vnímat několika způsoby:

- Jednorázový výpadek: Krátkodobé omezení dodávek z politických nebo technických důvodů.
- Postupné omezování dodávek: Vyčerpání ropných nalezišť a následný útlum těžby.
- Periodické opakování výpadku: Přerušení dodávek v závislosti na ročním období.
- Dlouhodobý výpadek: Válečný konflikt v prostoru trasy ropovodu. (Harazin, 2014)

1.3 Zásobování České republiky ropou

Na území České republiky se nachází jen minimální množství ropných nalezišť. Ta jsou koncentrována zejména v Jihomoravském a částečně také v Moravskoslezském kraji. Tuzemská produkce je však schopna pokrýt pouze jednotky procent domácí poptávky, což činí Českou republiku zcela závislou na zahraničním dovozu této ekonomicky důležité suroviny. Česká ropa je navíc velice kvalitní a bohatá na minerální látky a je preferováno její využití v kosmetickém a farmaceutickém průmyslu než zpracování na pohonné hmoty. (Český rozhlas, 2015; Starý et al., 2016)

Dle nejaktuálnějších dostupných dat ministerstva průmyslu a obchodu bylo do ČR v roce 2015 dovezeno 7132 tisíc tun ropy v celkové hodnotě 71,2 miliardy Kč. Doprava ropy je zajišťována především prostřednictvím dvou nezávislých ropovodních systémů. Ropovodem Družba je realizována doprava ropy z Ruské federace a současně ropa domácí produkce od společnosti Moravské naftové doly. V roce 2015 činil podíl takto přepravené ropy 55,1 % z celkového množství. Ze západu je Česká republika zásobována ropovodem IKL, jímž je importována ropa hlavně z oblasti Kaspického moře a Arabského poloostrova. V roce 2015 bylo ropovodem IKL dopraveno 44,9 % z celkového množství dovezené ropy. Zanedbatelná část dopravy je realizována po železnici. Celkový přehled množství dovezené ropy za rok 2015 dle země jejího původu je uveden v tabulce 1. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2016)

Tabulka 1 Přehled množství dovezené ropy v roce 2015 dle země původu

Země původu	Rok 2015	
	Dovoz (tisíc tun)	Podíl (%)
Ázerbájdžánská republika	2 382,923	33,41
Republika Kazachstán	702,264	9,85
Maďarská republika	21,536	0,30
Ruská federace	4 025,252	56,44
Součet	7 131,975	100

Zdroj: (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2016)

1.3.1 Ropovod Družba

Ropovod Družba byl prvním a po dlouhou dobu jediným ropovodem na našem území. Jako takový spojuje 8 převážně východoevropských zemí a svou celkovou délkou přesahující 5100 km se směle řadí mezi nejdelší ropovody světa. Jeho trasa začíná u ruského města Samara, kde se schází ropovody z nalezišť na Sibíři, Uralu, ale také z Kazachstánu. Odtud Družba pokračuje západním směrem do běloruského města Mozyr, u kterého dochází k rozdělení ropovodu na severní větev pro zásobování Polska a Německa, a na jižní větev, jež přes Ukrajinu vede zdvojením do Maďarska, na Slovensko a dále do České republiky. Stavba ropovodu započala v roce 1960, přičemž každý začleněný stát byl odpovědný za výstavbu svého úseku. Na území bývalého Československa přepravil první ropu v roce 1962 do rafinerie v Bratislavě a v roce 1965 byl prodloužen až na území Čech do Záluží u Litvínova. Délka ropovodu v ČR činí 357 km, ale při započítání zdvojení potrubí a odboček se dostaneme k délce 504 km. Českou větví Družby je ročně transportováno kolem 4 milionů tun ropy, avšak její kapacita je přibližně dvojnásobná. (ČTK, iDNES.cz, 2002; MERO ČR, a.s., 2015)

Do České republiky vstupuje ropovod v Jihomoravském kraji u Hodonína, odkud pokračuje napříč územím ČR přes Kraj Vysočina do Středočeského kraje. Zde se nedaleko obce Potěhy u Čáslavi nachází odbočka pro zásobování jedné ze tří rafinerií na našem území v Pardubicích. Ta však není od roku 2012 využívána. Trasa dále vede do rafinerie v Kralupech nad Vltavou a do nedalekého areálu Centrálního tankoviště ropy (CTR) u obce Nelahozeves, kde je možné přečerpávat ropu do rezervních nádrží Správy státních hmotných rezerv (SSHR). Družba však svou cestu definitivně končí o až několik desítek kilometrů severněji v rafinerii Litvínov. (IAOT, 2015; MERO ČR, a.s., 2015)

Význam ropovodu je třeba hledat především v historických souvislostech doby jeho výstavby za studené války, kdy kromě běžných hospodářských důvodů svou roli hrál politický a vojenský vliv. Družba vytvořila ekonomickou závislost všech zmíněných zemí, které se tehdy nacházeli v tzv. východním bloku, nebo byly přímo součástí SSSR, na dovozu ruské ropy. Z tohoto důvodu byla po pádu „Železné opony“ iniciována stavba alternativního zdroje – ropovodu IKL. Ačkoli jeho dokončení odstranilo výhradní závislost, zůstává ropovod Družba pro ČR i nadále důležitým produktovodem. (IAOT, 2015; Vlček, 2015)

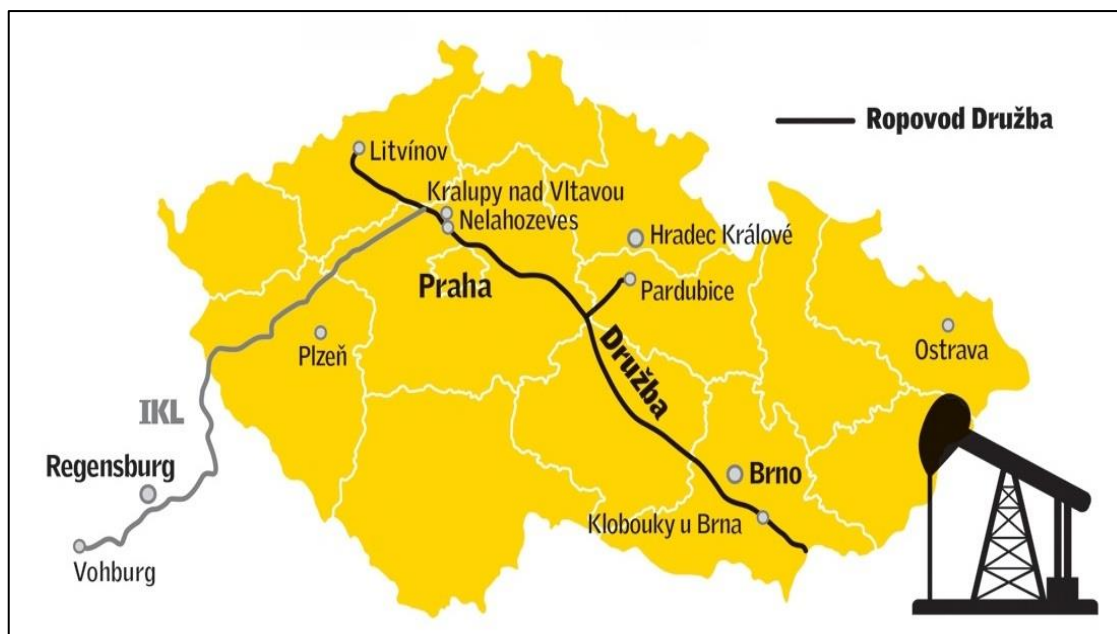

1.3.2 Ropovod IKL

Podstatně mladší je druhý ropovod spojující Českou republiku a Spolkovou republiku Německo, konkrétně Bavorsko, známý pod zkratkou IKL. Ta skrývá původně zamýšlenou trasu Ingolstadt – Kralupy nad Vltavou – Litvínov, jež byla nakonec upravena do dnešní podoby, tj. Vohburg an der Donau – Nelahozeves, ale pro svou zavedenost byla původní zkratka zachována. V 90. letech minulého století vedly obavy ohledně spolehlivosti a zajištění stálého přísunu ruské ropy prostřednictvím ropovodu Družba k hledání alternativních zdrojů, které by mohly využívat západoevropskou infrastrukturu. Výstavba nového ropovodu byla na obou stranách hranice schválena v roce 1992. K jejímu zahájení došlo o dva roky později a již počátkem roku 1996 byl zahájen zkušební provoz moderního ropovodu IKL. Celková délka ropovodu činí 347 km, zatímco na území Čech se jedná o 169 km a na území Bavorska o 178 km. (MERO ČR, a.s., 2016)

V bavorském Vohburgu je ropovod IKL připojen na evropský ropovod TAL (Transalpine Pipeline), který přes území Rakouska přivádí ropu z italského přístavu Terst, kam je dopravována po moři z celého světa. V současnosti se jedná zejména o naleziště v Ázerbájdžánu a Kazachstánu. Do ČR ropovod IKL vstupuje v Plzeňském kraji u Rozvadova, odkud pokračuje do kraje Středočeského a kolem Krušovic do Centrálního tankoviště ropy u obce Nelahozeves. To bylo vystavěno současně s ropovodem a probíhá zde skladování a míchání ropy. Odtud je dále distribuována do rafinerie v Kralupech nad Vltavou, v níž je od roku 2001 téměř výhradně využívána ropa dopravovaná prostřednictvím IKL z důvodu nižšího obsahu síry, než je tomu u ruské suroviny. Nicméně z CTR Nelahozeves může být ropa dopravena i do rafinerie v Litvínově, a to s využitím ropovodu Družba. (MERO ČR, a.s., 2016; Hrozek, 2017)

Ropovod IKL je stejně jako česká větev ropovodu Družba provozován společností MERO ČR, a.s., včetně jeho německé části, která je spravována dceřinou společností MERO Germany AG. Výhradním akcionářem této společnosti je ze strategických důvodů Ministerstvo financí ČR. Grafické znázornění ropovodního systému České republiky, včetně trasy ropovodu IKL v Německu a pardubické odbočky ropovodu Družba, je uvedeno na obrázku 1. (MERO ČR, a.s., 2016; Hrozek, 2017)

Obrázek 1 Ropovodní systém České republiky

Zdroj: (Klička, 2014)

1.4 Energetické zájmy České republiky

Vzhledem k minimální domácí produkci a závislosti na zahraničním dovozu je otázka ropné bezpečnosti pro Českou republiku nesmírně citlivá. Z tohoto důvodu je zajišťování dodávek klíčových surovin a vytváření jejich strategických rezerv součástí Bezpečnostní strategie České republiky z roku 2015, která popisuje základní koncepci surovinové a energetické bezpečnosti. Další významný dokument surovinové politiky představuje Státní energetická koncepce též z roku 2015, jejímž posláním je definování dostatečně vyváženého přístupu k zajištění dodávek zdrojů energie s ohledem na aktuální ekonomické zájmy ČR, životní prostředí a v neposlední řadě také na spolehlivost producentů těchto surovin. Právě spolehlivost a zajištění stálého přísunu energetických komodit, zvláště ropy a zemního plynu, je mnohdy jedním z nejpodstatnějších parametrů při výběrů smluvních dodavatelů. Pravidla tvorby Státní energetické koncepce jsou stanovena zákonem č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů. (SSHR, 2009a; Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015)

1.4.1 Bezpečnostní hrozby

Energetická bezpečnost je významně zmiňována v Bezpečnostní strategii ČR v rámci definování bezpečnostních hrozeb ve dvou odstavcích. První z nich je věnován ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury: „*Kritická infrastruktura představuje klíčový systém prvků, jejichž narušení nebo nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva nebo ekonomiku státu. S ohledem na vysoký stupeň vzájemného propojení jednotlivých odvětví je kritická infrastruktura ohrožena komplexně, a to přírodními, technologickými a asymetrickými hrozbami. Zejména funkčnost energetické infrastruktury je ohrožována jak politickými tlaky, tak hrozbami s kriminální podstatou. Příkladem těchto ohrožení jsou politicky motivované manipulace s dodávkami strategických surovin, vstup cizího kapitálu s potenciálně rizikovým původem a cíli do kritické infrastruktury ČR, sabotáže, kybernetické útoky či hospodářská kriminalita.*“ (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015, s. 12)

Energetickou infrastrukturu v tomto případě představují tranzitní ropovody zajišťující stálý přísun ropy na území České republiky, zpracovatelské závody a tuzemská distribuční síť pohonných hmot včetně produktovodů. Za požadovaný stupeň zabezpečení odpovídají především jejich provozovatelé, přičemž je v zájmu národní bezpečnosti, aby dané subjekty byly buď přímo ve vlastnictví státu, nebo mu alespoň do jisté míry podléhaly. Z tohoto pohledu jsou nejvýznamnější společnosti MERO ČR, a.s. a Čepro, a.s. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015)

Jako další bezpečnostní hrozba je definováno přerušení dodávek strategických surovin nebo energie: „*V rychle se měnícím globálním světě získávají otázky zajištění energetické a surovinové bezpečnosti stále větší význam. Soutěžení o přístup ke zdrojům strategických, zejména energetických surovin, se stává nedílnou součástí mezinárodních vztahů. Prioritou je vytvářet předpoklady pro nepřerušované diverzifikované dodávky strategických surovin a v domácím prostředí pak předpoklady pro stabilní dodávky elektrické energie a pro tvorbu strategických rezerv státu. Rostoucí důležitost má i oblast potravinové bezpečnosti a zajištění přístupu ke zdrojům pitné vody.*“ (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015, s. 12)

1.4.2 Strategie prevence a potlačování hrozeb

Bezpečnostní strategie ČR nezůstává u strohého definování bezpečnostních hrozeb, nýbrž obsahuje také soubor různých postupů a doporučení k předcházení či omezování těchto hrozeb. Zvláště ochraně kritické infrastruktury připadá mimořádná pozornost, ať se jedná o monitorování zahraničních vstupů a investic do daného odvětví kritické infrastruktury, nebo udržování rozhodujícího vlivu ve strategických podnicích. „*Ochrana kritické infrastruktury a strategických podniků, zejména v odvětví energetiky – v pododvětvích elektřina, zemní plyn, ropa a ropné produkty, tepelná energie – a odvětví informačních a komunikačních technologií vyžaduje: zvyšování ochrany a odolnosti prvků národní a evropské kritické infrastruktury, spolupráci s vlastníky/provozovateli prvků kritické infrastruktury, zachování kontroly nad kritickou infrastrukturou dosud patřící státu a nesnižování vlivu a kontroly státu ve strategických společnostech působících v jednotlivých oblastech kritické infrastruktury.*“ (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015, s. 18)

Zajištění energetické a surovinové bezpečnosti České republiky je postaveno na několika principech. Základem je stanovení jasné strategie využívání nerostných surovin a jejich zdrojů, která upřednostňuje využívání domácích nalezišť. U komodit, jimiž ČR primárně nedisponuje, je pak stanoveno vytváření strategických zásob, jako je tomu právě v otázce ropy a ropných produktů. Je-li surovina dovážena ze zahraničí, je třeba vytvářet dostatečně široké spektrum zahraničních dodavatelů a zdrojových oblastí či států. Výhradní závislost na omezeném počtu producentů zemí vytváří riziko vazby, jež může být snadno zneužita k nátlaku při řešení ekonomických nebo zahraničně-politických otázek, což se již v minulosti prokázalo na příkladu mnoha zemí. V neposlední řadě je třeba připomenout už výše zmíněnou ochranu kritické infrastruktury, v tomto případě ropovodů, které představují snadný cíl pro potenciálního útočníka. Klíčem k úspěchu a naplnění všech těchto cílů je úzká spolupráce se všemi zainteresovanými subjekty, ať se jedná o soukromé či státní společnosti a dostatečná podpora investic a inovací v tuzemském petrolejářském průmyslu. Odvětví představuje důležitou součást národního hospodářství a jeho ochromení by mělo značné finanční dopady. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015)

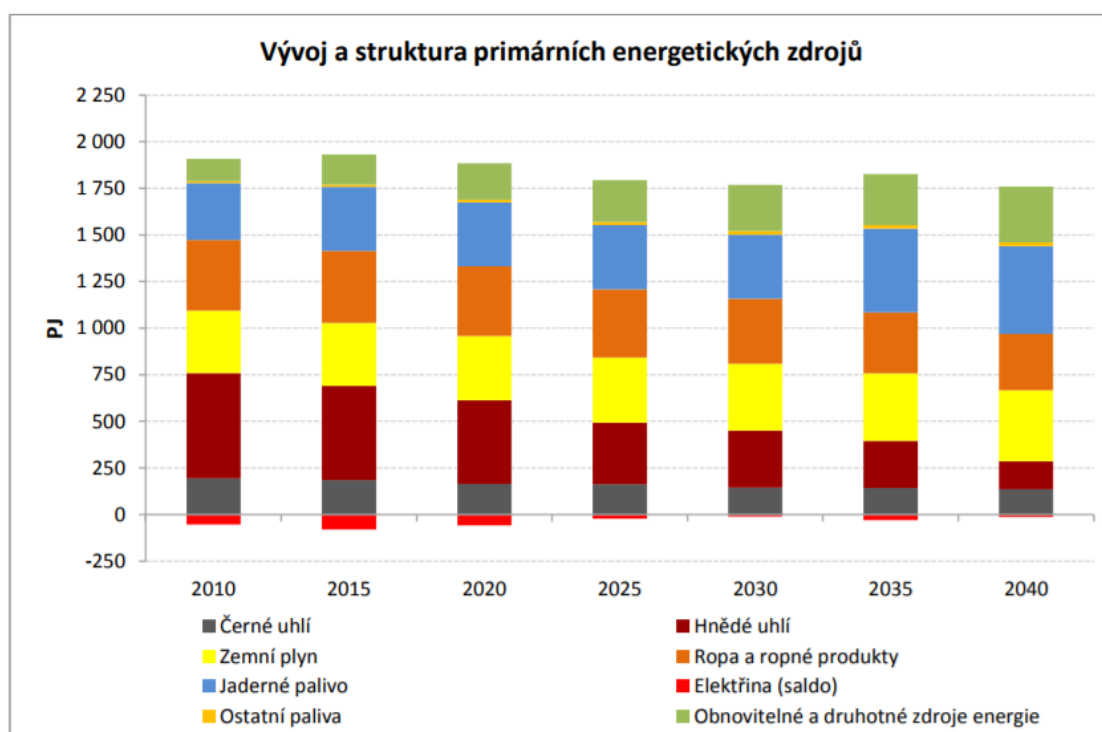
1.5 Státní energetická koncepce

Státní energetická koncepce (SEK) České republiky je průběžně aktualizovaný dokument, který definuje směřování a strategické cíle státu v celém energetickém odvětví. Tvorba SEK spadá do kompetence Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a v současnosti je platná verze z roku 2015 schválená vládou ČR v květnu téhož roku, jež představuje vizi a energetické priority výhledově pro následujících 25 let. Všeobecnou myšlenkou SEK je snaha o zabezpečení spolehlivých, cenově dostupných a trvale či dlouhodobě udržitelných zdrojů energie pro domácnosti i hospodářství. Zohledněna je také maximální snaha o zajištění dodávek energie v krizových situacích, a to takovým způsobem, aby bylo zajištěno přežití obyvatelstva a nezbytné základní funkce státu. (Budín, 2015; Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015)

Koncepce kromě jiného zahrnuje také petrochemický průmysl, včetně dopravy a zpracování ropy. Základním principem energetické, v tomto případě ropné bezpečnosti, je nezávislost na jediném výhradním zdroji ropy, čehož se podařilo dosáhnout výstavbou ropovodu IKL v 90. letech minulého století. Pro schopnost adekvátní včasné reakce je dále nutné neustálé monitorování vývoje situace v sektoru a navazujících odvětvích. Mezi hlavní cíle SEK pro oblast ropné bezpečnosti patří udržování nouzových zásob ropy a ropných produktů nad limitem 90 dnů. Výhledově je snahou navýšení této úrovně zásob až na 120 dnů, neboť do budoucna se připravuje změna metodiky platné v rámci celé Evropské unie (EU) zvyšující tento limit. Dále je státním zájmem ponechání strategicky významných společností MERO ČR, a.s. a Čepro, a.s. ve výhradním vlastnictví státu. Vstup zahraniční kapitálu do těchto společností není doporučen z důvodu jejich zásadní role v zajišťování dodávek ropy do ČR a následné distribuce pohonných hmot. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015)

Mezi cíle SEK však nespadá pouze zabezpečení dodávek ropy, nýbrž také podpora jejího efektivního zpracování v tuzemských rafinériích s využitím nejmodernějších technologií. Výroba rafinérských produktů na našem území nejenže snižuje potřebu jejich importu, ale naopak umožňuje jejich exportní prodej do okolních zemí. S tím souvisí podpora rozvoje a modernizace existujícího systému ropovodů a produktovodů, nahrazování zastaralých technologií, rozšiřování přepravních kapacit nebo výstavba nové infrastruktury. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015)

Kromě priorit všech významných sektorů energetiky a způsobů jejich dosažení obsahuje SEK také různé varianty vývoje české energetiky do roku 2040. Nejpravděpodobnější vývoj se nazývá „Optimalizovaný scénář“. Pokud se zaměříme v rámci struktury primárních energetických zdrojů na ropu, předpokládá tento scénář postupný pokles z 385,8 petajoule (PJ) v roce 2015 na 348,7 PJ v roce 2030 a konečně 301,5 PJ v roce 2040. Takový vývoj je očekáván především z důvodu snižování spotřeby pohonných hmot u moderních vozidel a postupného zvyšování podílu využívání alternativních pohonů v podobě stlačeného zemního plynu a elektřiny. Přesto se očekává, že ropné produkty budou v oblasti dopravy i nadále převládajícím palivem se zhruba 65% podílem. Předpokládaný vývoj struktury primárních energetických zdrojů je uveden na obrázku 2. (Budín, 2015; Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015)

Obrázek 2 Předpokládaný vývoj struktury primárních energetických zdrojů

Zdroj: (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015)

1.6 Analýza hrozeb pro Českou republiku

V roce 2015 byla zveřejněna Analýza hrozeb pro Českou republiku vytvořená na základě požadavku vycházejícího z Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Jejím cílem byla komplexní identifikace potenciálních hrozeb pro ČR a zhodnocení jejich závažnosti. Na základě výsledků této analýzy bylo stanoveno 21 typů nebezpečí s nepřijatelným rizikem, mezi něž spadá také nebezpečí pojmenované „Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu“. Všechny typy nebezpečí jsou uvedeny v tabulce 2. (Paulus et al., 2015; GR HZS ČR, 2015)

Tabulka 2 Typy nebezpečí s nepřijatelným rizikem

Kategorie nebezpečí		Typy nebezpečí s nepřijatelným rizikem
Naturogenní	Abiotické	Dlouhodobé sucho
		Extrémně vysoké teploty
		Přívalová povodeň
		Vydatné srážky
		Extrémní vítr
		Povodeň
	Biotické	Epidemie – hromadné nákazy osob
		Epifytie – hromadné nákazy polních kultur
		Epizootie – hromadné nákazy zvířat
Antropogenní	Technogenní	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu
		Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací
		Narušení bezpečnosti informací kritické informační struktury
		Zvláštní povodeň
		Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení
		Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
		Narušení dodávek plynu velkého rozsahu
		<u>Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu</u>
		Radiační havárie
		Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu
	Sociogenní	Migrační vlny velkého rozsahu
		Narušování zákonnosti velkého rozsahu (včetně terorismu)
	Ekonomické	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu

Zdroj: (Paulus et al., 2015)

1.7 Ropná bezpečnost České republiky

Ropná bezpečnost, jak vyplývá z výše zmiňované Bezpečnostní strategie, patří mezi elementární zájmy České republiky. Závislost na importu této komodity zapříčiňuje potřebu vytváření a stálého udržování strategických rezerv ropy a vybraných ropných produktů, a také přípravu plánů a postupů na řešení možné situace jejich nedostatku. Zajišťování ropné bezpečnosti je jednou ze stěžejních činností Správy státních hmotných rezerv, jež je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv. Správa je zřízena na základě zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (kompetenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, přičemž její působnost je vymezena zákonem č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů. V čele SSHR je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda. (Zákon č. 97/1993 Sb.; SSHR, 2009b)

1.7.1 Legislativní vymezení ropné bezpečnosti

Nouzové zásoby ropy a vybraných ropných produktů patří mezi státní hmotné rezervy, udržované a spravované SSHR. Vytváření a udržování zásob ropy řeší zvláštní právní předpis – zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy), ve znění pozdějších předpisů. Zákon vymezuje základní pojmy z oblasti ropné bezpečnosti, způsob vytváření a udržování zásob ropy, skladování těchto zásob, včetně jejich použití. Část zákona se dále zabývá stavem ropné nouze a opatřeními k omezení spotřeby ropy a ropných produktů. (SSHR, 2009a)

Dalším významným právním předpisem v oblasti ropné bezpečnosti je vyhláška č. 165/2013 Sb., o druzích ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy. Obecný právní rámec je dále tvořen zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Přehled právních předpisů souvisejících s ropnou bezpečností včetně plánovacích dokumentů SSHR je uveden v tabulce 3. (SSHR, 2009a)

Tabulka 3 Právní předpisy a dokumenty související s ropnou bezpečností

Mezinárodní legislativa
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008 ze dne 22. října 2008 o energetické statistice
Směrnice Rady 2009/119/ES ze dne 14. září 2009, kterou se členským státům ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy nebo ropných produktů
Národní legislativa
Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (kompetenční zákon)
Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv
Zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy)
Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
Vyhláška č. 165/2013 Sb., o druzích ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy
Plánovací dokumenty SSHR
Plán opatření při ropné nouzi – Činnosti, postupy a organizační opatření vlády České republiky, Správy státních hmotných rezerv, ústředních správních úřadů, orgánů územních samosprávných celků a dalších subjektů při řešení závažného narušení dodávek ropy a ropných produktů a při ropné nouzi (2013)
Typový plán pro řešení krizové situace „Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu“ (2014)
Opatření k zavedení přidělového systému při stavu ropné nouze (2015)

Zdroj: (SSHR, 2009a)

1.8 *Nouzové zásoby ropy a ropných produktů*

Správa státních hmotných rezerv je ústředním orgánem státní správy zodpovědným za přípravu a správu nouzových zásob ropy a ropných produktů, které by mohly být použity v případě jejich nedostatku. Povinnost SSHR vyplývá ze zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti SSHR a také ze zákona č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy. Tyto právní předpisy dále doplňuje a upřesňuje vyhláška č. 165/2013 Sb., o druzích ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy. (SSHR, 2009a)

Význam nouzových zásob spočívá v jejich použití v případě náhlého výpadku dodávek ropy, ať už krátkodobého či dlouhodobého charakteru, kdy umožňují provizorní překlenutí období tohoto nedostatku. To napomáhá k omezení negativních dopadů na národní hospodářství a k omezení škod způsobených obyvatelstvu zejména nedostatkem pohonných hmot. (Zabo, 2008)

Výše zmíněné národní právní předpisy respektují závazky ČR, jež plynou z členství v EU a v Mezinárodní energetické agentuře (IEA), která je vládní organizací členských zemí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Z právních předpisů EU je třeba zmínit Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1099/2008 o energetické statistice a směrnici Rady 2009/119/ES, kterou se členským státům ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy nebo ropných produktů. (SSHR, 2009a)

1.8.1 *Vytváření nouzových zásob*

Nouzové zásoby jsou vytvářeny tak, aby odpovídaly nejméně 90 dnům denního čistého dovozu referenčního roku a jejich stav je přepočítáván nejpozději k 31. březnu každého roku s ohledem na spotřebu a čistý dovoz předchozího kalendářního roku. Není-li dosaženo odpovídající výše zásob, je povinností ČR tyto zásoby zajistit nejpozději do 31. července daného kalendářního roku. SSHR může kromě ropy vytvářet a skladovat také tzv. specifické zásoby, pod kterými si lze představit různé druhy pohonných hmot, topné oleje apod. Tyto zásoby mají pokrývat minimálně 30 dnů průměrné denní domácí spotřeby referenčního roku, kterým se rozumí předchozí kalendářní rok, k němuž se vztahují příslušná data o spotřebě či dovozu. (Zákon č. 189/1999 Sb.; Zákon č. 560/2004 Sb.)

V České republice je vytváření nouzových zásob financováno prostřednictvím státního rozpočtu, což představuje jisté specifikum ČR a několika málo dalších zemí (Slovensko, USA, Japonsko, Izrael). V zahraničí je mnohem více běžnou praxí zavedení povinnosti vytváření zásob pro subjekty, které s ropou nějakým způsobem nakládají v rámci své obchodní činnosti. Tak tomu je například v Rakousku, Itálii, Řecku nebo Švýcarsku. Kombinace obou přístupů je pro změnu uplatňována v sousedním Polsku, kde Agentura materiálových rezerv (tamní obdoba SSHR) skladuje a zajišťuje zásoby pouze na 14 dní. (Zabo, 2008; Česká televize, 2008)

1.8.2 Skladování nouzových zásob ropy

Skladování nouzových zásob ropy a ropných produktů je zajišťováno prostřednictvím tzv. ochraňovatelů. Jedná se o právnické osoby, které splňují podmínky stanovené § 3a zákona č. 189/1999 Sb., mají příslušná povolení pro uskladnění a nakládání s ropou a jejími produkty a se kterými má SSHR uzavřenou smlouvu o spolupráci. Strategické zásoby ropy má ČR uložené v Centrálním tankovišti ropy nedaleko obce Nelahozeves ve Středočeském kraji, zhruba 25 km severně od Prahy. CTR Nelahozeves se nachází na ideálním místě křížení ropovodů Družba a IKL, na dohled jedné ze tří českých rafinerií v Kralupech nad Vltavou. Ty zbylé dvě jsou v Litvínově a Pardubicích. CTR sestává ze čtyř nádrží o jednotlivém objemu 50 000 m³, šesti nádrží o objemu 100 000 m³ a dalších šesti nádrží o objemu 125 000 m³. Celková kapacita tedy činí 1 550 000 m³ ropy. Jedná se o moderní areál průběžně budovaný a rozšiřovaný od 90. let minulého století. Všechna šestnáct nádrží má z bezpečnostních důvodů dvojité dno, pancéřové stěny a automatický hasicí systém. Ochraňovatelem CTR Nelahozeves je společnost MERO ČR, a.s., jenž je také správcem ropovodů na území ČR. Tato společnost je s 95% podílem nejvýznamnějším ochraňovatelem nouzových zásob ropy na našem území. Zbylá část zásob připadá na sklady českých rafinerií. V současné době je připravováno rozšíření skladovacích kapacit CTR, neboť nově připravované mezinárodní směrnice zvyšují limit nouzových zásob z 90 na 120 dnů. (MERO ČR, a.s., 2008; Zabo, 2008; Česká televize, 2013a)

1.8.3 Skladování nouzových zásob ropných produktů

Česká republika neskladuje pouze nouzové zásoby ropy, nýbrž také zásoby různých druhů pohonných hmot a topných olejů. Tyto komodity jsou rovněž součástí státních hmotných rezerv a jejich hlavním ochraňovatelem je společnost Čepro a.s. Na rozdíl od ropy však nejsou pohonné hmoty skladovány na jednom místě, ale jsou uloženy v 17 skladech rozmístěných po celém území ČR, jak je znázorněno na obrázku 3. Sklady se vzájemně liší dle doby své výstavby a představují tak spektrum podzemních, zasypaných a nadzemních nádrží. Z důvodu snazší výstavby, údržby a kontroly netěsností jsou v současnosti preferovány nadzemní konstrukce. Sklady společnosti Čepro jsou navzájem propojeny produktovodem o délce cca 1100 km, který spojuje také rafinerie v Kralupech nad Vltavou, Litvínově a slovenské Bratislavě. Mezi ropné produkty nouzových zásob patří automobilový benzín (BA), motorová nafta (NM), topný olej (TOLEX), metylester řepkového oleje (MEŘO), letecký benzín a petrolej (JET A1) a další (viz tabulka 4). Ochraňovatelé jsou zodpovědní za udržování dostatečného množství zásob, jejich bezpečnost a za udržování odpovídající kvality. (Zabo, 2008; Vyhláška č. 165/2013 Sb.; IEA, 2016)

Obrázek 3 Produktovodní systém a sklady Čepro, a.s.

Zdroj: (Čepro, a.s.)

Tabulka 4 Sklady společnosti Čepro, a.s.

Sklad	Počet nádrží	Skladované produkty
Třemošná	32	NM, BA, TOLEX, LÍH, MEŘO
Hájek	17	NM
Bělčice	19	NM, TOLEX
Smyslov	29	NM, BA, TOLEX, MEŘO
Včelná	19	NM, BA, LÍH, MEŘO
Hněvice	101	NM, BA, BIOETANOL, MEŘO
Mstětice	25	NM, BA, JET A1, MEŘO, BIOLÍH
Litvínov	1	ÚKAPY
Cerekvice	43	NM, BA, BIOETANOL, MEŘO
Nové Město	7	NM
Střelice	31	NM, BA, MĚŘO, LÍH
Šlapanov	71	NM, BA, BIOETANOL, MĚŘO
Potěhy	11	NM
Velká Bíteš	6	NM
Loukov	45	NM, BA, LÍH, MEŘO
Sedlnice	10	NM, JET A1
Klobouky u Brna	7	NM, BA

Zdroj: (Čepro, a.s., 2013)

1.8.4 Použití nouzových zásob

Pokud by došlo k zásadnímu poklesu dodávek ropy do České republiky, byl by vládou ČR vyhlášen stav ropné nouze. V takové situaci však není třeba okamžitě začít uvolňovat strategické rezervy, neboť zpracovatelé a distributoři ropy budou i nadále využívat vlastní zdroje a zásoby. Nicméně využívání těchto zdrojů může být omezeno nebo zakázáno nařízením vlády, kterým by stav ropné nouze byl vyhlášen. Omezení spotřeby se však nemusí dotknout pouze průmyslových zpracovatelů, ale i obyvatelstva. Za takovéto situace se rovněž předpokládá omezení či zákaz vývozu ropy a ropných produktů do zahraničí. (Zabo, 2008)

O použití nouzových zásob rozhoduje vláda ČR na základě návrhu předsedy SSHR. V okamžiku, kdy zpracovatelé a distributoři ropy spotřebují své vlastní zásoby, lze nouzové zásoby uvolnit formou jejich prodeje, půjčky nebo převodu příslušnosti s nimi hospodařit. Způsob, jakým budou strategické rezervy uplatněny a uvolněny, stanoví příslušné vládní nařízení. (Zákon č. 189/1999 Sb.)

Předseda SSHR má pro potřeby řešení stavu ropné nouze k dispozici poradní orgán, tzv. NESO (National Emergency Sharing Organization), česky známý též jako Národní organizace pro společný postup ve stavu ropné nouze. NESO je koordinačním orgánem v každé členské zemi IEA a v čele české organizace stojí ředitel Sekce státních hmotných rezerv. Smyslem NESO je posuzování a navrhování opatření při hrozícím, nebo již nastalém stavu ropné nouze a koordinace těchto opatření v součinnosti s domácím petrochemickým průmyslem a ve vztahu k IEA i EU. Účel organizace také určuje její složení, které sestává ze tří hlavních skupin. První je skupina vybraných ústředních správních úřadů: představitelé zainteresovaných sekcí SSHR a zástupci ministerstva průmyslu a obchodu, dopravy, vnitra, obrany, financí a zemědělství. Druhou skupinou je pracovní skupina České asociace petrolejářského průmyslu a obchodu, jejímiž členy jsou zástupci asociace a společností Benzina, Čepro, České rafinérské, Österreichische Mineralölverwaltung, Shell, Slovnaft, Unipetrol a MERO. Poslední skupinu NESO tvoří jeho pracovní sekretariát připravující příslušné podklady. (Zabo, 2008; SSHR, 2009a)

1.9 Stav ropné nouze

Stav ropné nouze je mimořádný právní stav představující reakci na nepříznivou hospodářskou situaci v petrochemickém průmyslu. Jako takový je vyhlášen v okamžiku, kdy průměrný měsíční dovoz ropy a ropných produktů do České republiky zásadním způsobem poklesne ve srovnání se stejným obdobím v předcházejícím kalendářním roce, nebo kdy lze toto snížení důvodně očekávat. Stav je legislativně definován v § 1a písm. g) zákona č. 189/1999 Sb. následovně: „*Mimořádnou situací se rozumí situace, kdy nastane, nebo hrozí, že nastane, ohrožení zásobování trhu ropou nebo ropnými produkty v České republice nebo v jiných členských státech Evropské unie nebo v jiných členských státech Mezinárodní energetické agentury.*“ Vzhledem k závislosti vyspělého hospodářství na nepřetržitých dodávkách ropy lze v této situaci předpokládat závažné dopady na standardní chod státu, život jeho obyvatel, ale i na elementární schopnost zajištění národní ochrany před vnějším napadením. (Zákon č. 189/1999 Sb.; Pešan et al., 2010)

1.9.1 Vyhlášení stavu ropné nouze

Jsou-li naplněny výše zmíněné podmínky a je-li potřeba uplatnit regulační opatření zaměřená na snížení spotřeby ropy a ropných produktů, může předseda SSHR cestou Ministerstva průmyslu a obchodu předložit vládě ČR návrh na vyhlášení stavu ropné nouze. Ta jej posoudí a zváží nutnost provedení navržených opatření. Stav ropné nouze vláda vyhláší nařízením a tuto skutečnost sděluje v hromadných sdělovacích prostředcích, například v televizním či rozhlasovém vysílání, v tisku a prostřednictvím internetu. S využitím stejných prostředků by rovněž došlo k oznámení jeho odvolání. (Zákon č. 189/1999 Sb.; SSHR, 2013)

Vyhlášen může být samostatně, ale pokud by nastala situace výrazným způsobem zasahovala i jiné oblasti života, jako například činnost státních orgánů a institucí, nebo zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti, může být stav ropné nouze podpořen vyhlášením některého z krizových stavů. S ohledem na rozsah krizové situace by se s největší pravděpodobností jednalo o vyhlášení stavu nebezpečí, popřípadě nouzového stavu, v souladu se zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). V okamžiku omezené dostupnosti pohonných hmot lze předpokládat narušování veřejného pořádku a trestnou činnost u jejich skladů a čerpacích stanic, což by si jistě vyžádalo zvýšené nároky na bezpečnostní složky

a na zajištění těchto objektů. Účinnost opatření spojených s vyhlášením stavu ropné nouze může být dále podpořena využitím vybraných ustanovení zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. Navzdory jistým omezením v oblasti zásobování ČR ropou v minulosti doposud nenastala situace, jež by vyžadovala vyhlášení stavu ropné nouze. (Zákon č. 189/1999 Sb.; Pešan et al., 2010; Česká televize, 2013b)

1.9.2 Opatření k omezení spotřeby ropy a ropných produktů

Vyhlášení stavu ropné nouze by bylo bezpředmětné, kdyby jeho součástí nebyla opatření zaměřená na snížení spotřeby ropy a ropných produktů. To je důležitá informace nejen pro obyvatelstvo, nýbrž pro všechny dotčené státní instituce, neboť tato opatření již přímo zasahují a ovlivňují každodenní fungování společnosti, zvláště co se týče dostupnosti pohonných hmot. Ta lze rozdělit do tří hlavních skupin. První z nich představují nelegislativní opatření mající především doporučující charakter, a jako taková jsou určena co nejširší populaci. Druhou skupinu tvoří legislativní opatření vycházející z § 5 zákona č. 189/1999 Sb., jež jsou vyhlášována nařízením vlády ČR společně se stavem ropné nouze. Jedná se o tzv. obligatorní, tj. povinná a zákonem vymahatelná opatření. Třetí skupinu představují doporučení určená hejtmanům, primátorovi hlavního města Prahy a starostům k zavedení jistých opatření vydávaných formou usnesení vlády ČR. V tomto případě hovoříme o tzv. fakultativních opatřeních, která nejsou právně závazná a jejich využití závisí na místních podmínkách. (Pileček et al., 2014; Úřad vlády České republiky, 2017)

1.9.3 Nelegislativní opatření k omezení spotřeby ropy a ropných produktů

Nelegislativní opatření reprezentují první způsob reakce na současný i budoucí nedostatek ropy a ropných produktů. Je k nim přistoupeno už tehdy, když hospodářství není ještě tímto nedostatkem zcela zasaženo, nicméně vývoj v oblasti dodávek a zásobování ropou jeví známky negativního vývoje s postupnou eskalací tohoto problému. Nástrojem těchto opatření je mediální kampaň, jejímž cílem je informování obyvatelstva o aktuální nepříznivé situaci, zvláště se zaměřením na dostupnost pohonných hmot (PH). Prostřednictvím kampaně by občanům bylo doporučeno, jaká lze provést vlastní a dobrovolná opatření, jež by mohla přispět ke snížení spotřeby PH a jiných ropných produktů. (Urban et al., 2012; SSHR, 2013; Pileček et al., 2014)

K tomu může přispět například upřednostnění veřejné a městské hromadné dopravy (MHD) namísto využití osobních motorových vozidel, u nichž by v případě nutnosti jejich využití bylo doporučeno maximální možné vytěžení co do povoleného počtu osob a nákladu (tzv. carpooling). Osobní automobilové dopravě by s výjimkou rezidentů mohl být zakázán vjezd do center měst, čímž by došlo k maximálnímu využití záchytných parkovišť typu P+R a k následnému přeměrování osob do MHD. Ke snížení spotřeby PH v automobilové dopravě může také přispět uplatňování šetrné techniky jízdy, vypínání motoru při dlouhém stání a snížení rychlosti. Dále je možné omezit nutnost osobní komunikace, a tudíž dopravy využitím komunikace pomocí telefonu, pošty, e-mailu či internetových aplikací (chat, videohovory). Tato opatření jsou dobrovolná a záleží pouze na občanech, jakým způsobem by se je rozhodli využít. Významnou roli by v tomto případě sehrála všeobecná osvěta a jistě také závažnost aktuální situace. (SSHR, 2013; Pileček et al., 2014)

1.9.4 Legislativní opatření k omezení spotřeby ropy a ropných produktů

K vyhlášení stavu ropné nouze a s ním spojených opatření je přistoupeno tehdy, je-li vývoj situace v zásobování ropou a pohonnými hmotami, i přes veškerou snahu a činnost všech zainteresovaných orgánů nadále negativní. Jedná se o obligatorní opatření vyhlášená nařízením vlády ČR v souladu s § 5 zákona č. 189/1999 Sb.:

- Omezení maximální rychlosti jízdy motorových vozidel na pozemních komunikacích
- Omezení používání některých druhů, kategorií a tříd silničních motorových vozidel v určitých dnech nebo pro určitý druh přepravy
- Omezení nebo zákaz ve stanovených dnech používání silničních motorových vozidel se sudými nebo lichými koncovými čísly státních poznávacích značek
- Omezení používání drážních motorových vozidel
- Omezení obchodní letecké dopravy, leteckých prací a dalších leteckých činností
- Omezení otevírací doby čerpacích stanic a zákaz prodeje pohonných hmot do nádob
- Stanovení regulačních opatření pro čerpání zásob ropy a ropných produktů u rozhodujících dodavatelů
- Zavedení přidělového systému
- Dočasné omezení nebo zákaz vývozu ropy a ropných produktů, nejedná-li se o zásoby členských států Evropské unie skladované na území České republiky (Zákon č. 189/1999 Sb.)

Dle povahy situace mohou být použita jednotlivá opatření, nebo jejich vzájemná kombinace. Pokud je vyhlášen stav ohrožení státu či válečný stav, je třeba přihlídnout k tomu, aby dané opatření nebylo v rozporu s potřebami státu na zajištění jeho obrany a bezpečnosti. Opatření v mezinárodní obchodní letecké dopravě z důvodu zajištění její kontinuity nabývají účinnosti až po uplynutí 30 dnů od vyhlášení stavu ropné nouze. Příprava a realizace daných opatření ve správním obvodu kraje a správním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) je úkolem příslušných orgánů kraje a ORP. Opatření dále koordinují a zabezpečují kompetentní orgány, kterými jsou kromě SSHR Ministerstvo dopravy, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Generální ředitelství cel, Finanční správa ČR, Policie ČR, provozovatelé čerpacích stanic, České dráhy, České aerolinie a další. (Zákon č. 189/1999 Sb.; SSHR, 2013)

Mezi legislativní opatření spadají také opatření fakultativní, vydávané formou usnesení vlády ČR. Jedná se o doporučení směřované k územní samosprávě a jejím představitelům, jimiž jsou hejtmani a starostové, a v jejichž kompetenci je následné zavádění těchto opatření. Uvedeny jsou v plánovacím dokumentu SSHR s názvem „Typový plán pro řešení krizové situace – Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu“ z roku 2014. Jedná se o doporučení, jež přímo souvisí s místními podmínkami v dané oblasti:

- Omezení vjezdů do center měst a obcí
- Využívání veřejných sběrných parkovišť
- Stanovení okruhu spotřebitelů, kterým budou vybrané položky zboží dodávány přednostně
- Stanovení nezbytných činností pro zabezpečení chodu úřadu a tím omezení používání silničních motorových vozidel
- Kumulace nebo omezení výjezdů na služební cesty
- Využívání městské hromadné dopravy (Pileček et al., 2014)

1.10 Přídělový systém

Jedním z dostupných legislativních opatření je zavedení přídělového systému, který představuje nejzazší a organizačně nejsložitější způsob řešení stavu ropné nouze. K jeho zavedení by s největší pravděpodobností došlo až po využití všech nelegislativních i legislativních opatření. Lze předpokládat, že v takovém případě by nedostatkem ropy nebyla zasažena pouze Česká republika, nýbrž větší část okolních zemí a Evropy. (Pileček et al., 2014)

Smyslem zavedení přídělového systému je zajištění nezbytného rozsahu činnosti státní správy i samosprávy, všech složek integrovaného záchranného systému (IZS), zdravotnických zařízení a další subjektů potřebných k zajištění funkce státu. V takovéto situaci by distribuce pohonných hmot probíhala z nouzových zásob vytvořených Správou státních hmotných rezerv, a to pomocí karetního a lístkového systému. První z nich – „Karta SSHR“, je určena pro odběr pohonných hmot orgány veřejné správy, složkami IZS a dalšími vybranými subjekty. Naproti tomu pro fyzické a právnické podnikající osoby je určen „Přídělový lístek“, druhý prostředek přídělového systému. Vzor Karty SSHR a Přídělového lístku je uveden na obrázcích 4 a 5. (Pileček et al., 2014; SSHR, 2015)

1.10.1 Stanovení odběratelů pohonných hmot

Základním kritériem pro určení odběratelů pohonných hmot je činnost subjektu, jež přímo souvisí se zajištěním bezpečnosti státu, základních životních potřeb a zdraví obyvatelstva a ekonomikou státu. Na úrovni ústředních správních úřadů se jedná o úřad jako takový včetně jemu podřízených organizací a dále o prvky kritické infrastruktury, vybraná zdravotnická zařízení či určené ostatní složky IZS. (SSHR, 2015)

Na krajské úrovni jsou výdejové karty určeny pro krajský úřad a zejména pro základní, ale i ostatní složky IZS. Ve správním obvodu kraje jsou také vybrány obce s rozšířenou působností, obce a významná, pro chod kraje nezbytná infrastruktura. (SSHR, 2013; SSHR, 2015)

Seznamy všech vybraných subjektů jsou vytvářeny s 10% rezervou. Rozdělení karet a lístků spadá do kompetence SSHR, která jej řeší ve spolupráci s Ministerstvem dopravy. Množství povoleného odběru pohonných hmot je určeno nařízením vlády ČR, na základě vývoje aktuální situace. (SSHR, 2015)

Obrázek 4 Vzor Karty SSHR

Zdroj: (Pileček et al., 2014)

Obrázek 5 Vzor Přídělového lístku

Zdroj: (Pileček et al., 2014)

1.10.2 Příprava přídělového systému

Realizace přídělového systému v první řadě vyžaduje přípravu dostatečného množství karet a přídělových lístků pro umožnění odběru pohonných hmot. Ve spolupráci se všemi zapojenými subjekty SSHR vede a průběžně aktualizuje přehled předpokládaného množství karet potřebných k zajištění přednostního zásobování. Odpovídající množství přídělových lístků SSHR zajišťuje v součinnosti s Ministerstvem dopravy ČR, na základě dat získaných z centrálního registru silničních vozidel, který

slouží také jako nástroj pro rozdělení lístků do konkrétních krajů a dále do obcí s rozšířenou působností. Výrobu prostředků zajišťují smluvní partneři. V případě karet se jedná o společnost Čepro, a.s., jež také ručí za jejich funkčnost, zatímco přidělové lístky zabezpečují Neograph, a.s., a Státní tiskárna cenin, s.p. Jedná se o podniky zabývající se výrobou papíru jištěného proti padělání s využitím bezpečnostního tisku. Za stavu ropné nouze lze vzhledem k jejich významu předpokládat snahu o falšování přidělových lístků, a je proto žádoucí, aby nesly jednoznačné ochranné prvky umožňující odhalení těchto falzifikátů. (SSHR, 2013; SSHR, 2015)

1.10.3 Vydávání Karty SSHR a Přídělových lístků

Úkolem SSHR je předání karet ústředním správním úřadům a krajským úřadům. Ty je posléze rozdělí mezi vybrané subjekty. Na krajské úrovni k této distribuci mohou být využity také obecní úřady ORP. Přídělové lístky přiděluje SSHR krajům podle počtu registrovaných dvoustopých motorových vozidel. Ty jsou dále předány do jednotlivých správních obvodů ORP, kde jsou provozovány registry silničních motorových vozidel, jenž představují výdejové místo pro fyzické a právnické podnikající osoby. (Urban et al., 2012; Bareš, 2014; SSHR, 2015)

1.10.4 Zabezpečení základních funkcí státu

Jak již bylo částečně zmíněno v kapitole 1.8, smyslem přidělového systému je zachování nezbytných funkcí státu v nouzových podmínkách. Tyto funkce představují široký soubor služeb zajišťovaných různými poskytovateli. Kromě veřejné správy se jedná o zajištění nouzových služeb, mezi něž řadíme základní a ostatní složky IZS. Do této skupiny lze také zařadit poskytovatele zdravotnické péče, ať už se jedná o přednemocniční neodkladnou péči nebo zdravotnická zařízení. Dále je třeba zmínit zajištění kritické infrastruktury, jako jsou např. elektrárny a vodárny, a to včetně jejich distribuční sítě. Nejviditelněji zasaženou oblastí by za stavu ropné nouze byla doprava, jež by alespoň částečně vyžadovala zachování hromadné dopravy osob a nákladu (zásobování potravinami, nezbytné zásilky). V neposlední řadě je třeba zmínit odpadové hospodářství, jehož ochromení by mohlo vést ke zhoršení hygienických podmínek. Z výše uvedeného vyplývá, že zachování základních funkcí státu zahrnuje široké spektrum činností, které je třeba zachovat pro omezené, avšak standardní fungování naší společnosti. (Zákon č. 239/2000 Sb.; SSHR, 2015)

1.11 Přestupky a sankce

Nedodržováním regulačních opatření stanovených vládou ČR se dotyčná osoba dopouští přestupku. Jak je definováno v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, „*přestupek je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“ Přestupky a sankce související s nedodržováním regulačních opatření za stavu ropné nouze, ale také se skladováním nouzových zásob, jsou stanoveny zákonem č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, v němž jsou rozděleny do dvou skupin pro fyzické osoby, a pro právnické a fyzické podnikající osoby. (Zákon č. 189/1999 Sb.; Zákon č. 250/2016 Sb.)

Fyzická osoba se přestupku dopouští tehdy, pokud by svým jednáním jakkoli ohrozila produktovod, ropovod či skladovací zařízení, neboť toto by mohlo mít přímý dopad na zajištění odpovídající ropné bezpečnosti (§ 3 odst. 4). Za tento přestupek může být uložena pokuta až 100 000 Kč. Dále lze fyzické osoby pokutovat částkou do 5000 Kč za nedodržení regulačních opatření podle § 5 odst. 1 písm. a), b), c) nebo e), tj. omezení maximální povolené rychlosti jízdy, omezení používání některých druhů vozidel, omezení nebo zákaz používání vozidel dle koncových čísel registračních značek (sudá/lichá) a omezení letecké činnosti. (Zákon č. 189/1999 Sb.)

Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob jsou do jisté míry totožné s těmi, které se týkají osob fyzických, ale jsou doplněny dalšími, jež souvisí zejména s podnikatelskou činností vztahující se k ropě. Rozdíl je ovšem v maximální výši pokut. (Zákon č. 189/1999 Sb.)

Pokud daná osoba poruší některé z omezení vyplývající z § 5 odst. 1 písm. b), c), d) nebo g), tj. kromě již výše zmíněných například omezení používání drážních motorových vozidel nebo stanovení regulačních opatření pro čerpání zásob ropy a ropných produktů u rozhodujících dodavatelů, hrozí danému subjektu peněžitá sankce do výše 1 000 000 Kč. Stejná sankce hrozí také dodavatelům a zpracovatelům ropy, pokud nesplní svou informační povinnost na základě § 7 – „*V době hrozícího stavu ropné nouze, za stavu ropné nouze jsou dovozci, zpracovatelé, skladovatelé, ochraňovatelé a distributoři ropy a ropných produktů a subjekty, které na území České republiky provádějí dobývání ložisek ropy, povinni předávat Správě informace o svých dovozech, vývozech a zásobách ropy a ropných produktů, o jejich zpracování*

a o dobývání ropy, a to na vyžádání Správy a ve lhůtách v tomto vyžádání stanovených. Tyto informace jsou povinni na vyžádání Správy poskytovat i při cvičeních stavů ropné nouze.“ (Zákon č. 189/1999 Sb.)

Stejně jako fyzické osoby se i právnické a podnikající fyzické osoby porušením zákazů určených v § 3 odst. 4 dopouští přestupku, nicméně v tomto případě může být udělena pokuta do výše 10 000 000 Kč. Poslední skupinu přestupků představuje nedodržení činností, na které se vztahují omezení na snížení spotřeby ropy a ropných produktů, a to podle § 5 odst. 1 písm. e), f), h), i). Jedná se o regulaci provozní doby čerpacích stanic včetně zákazu prodeje pohonných hmot do nádob, zákaz nebo omezení vývozu ropy a ropných produktů a opatření v souvislosti se zavedením přidělového systému. Do této skupiny dále patří neoprávněné použití nouzových zásob nebo jeho umožnění (§ 6) a neodstranění nedostatků, které byly zjištěny při kontrole množství a kvality nouzových zásob ve stanoveném termínu (§ 8). Pro poslední zmíněnou kategorii přestupků je vzhledem k jejich možným dopadům společná maximální výše pokuty až 20 000 000 Kč. (Zákon č. 189/1999 Sb.)

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA

2.1 Cíle práce

Cíl 1: Posoudit stav informovanosti obyvatelstva o ropné nouzi na území vybraných obcí s rozšířenou působností.

Cíl 2: Navrhnout opatření na zlepšení systému informování obyvatel o ropné nouzi.

2.2 Hypotéza

Informovanost obyvatelstva na území vybraných obcí s rozšířenou působností dosahuje 80 %.

3 OPERACIONALIZACE POJMŮ

Pro jasné vymezení a určení cílů práce je třeba definovat, co rozumíme klíčovými pojmy, kterými jsou informovanost, stav ropné nouze a vybrané obce s rozšířenou působností.

Informovanost je jistý soubor informací, v tomto případě o problematice ropné nouze, kterými disponuje jedinec či určitá skupina osob a které mohou dále šířit. Předpokladem dostatečné informovanosti je přístup k pravdivým, úplným a odpovídajícím způsobem odborným informacím. Dostatečně informovaný občan je ten, kdo má základní informace o tom, jakým způsobem má reagovat na nastalou situaci, jak se chovat a jaká opatření může očekávat. (Linhart et al., 1996)

Stav ropné nouze je vymezen v § 1a zákona č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy. Rozumí se jím nedostatek ropy a ropných produktů, který by měl za následek poruchy v zásobování na domácím trhu a nepříznivé následky z toho plynoucí by nebylo možné odstranit nebo jim zamezit bez přijetí opatření podle tohoto zákona. (Zákon č. 189/1999 Sb.)

Dále je třeba upřesnit, co se rozumí pojmem „vybrané obce s rozšířenou působností“. Jak už název práce napovídá, jedná se v první řadě o ORP na území Jihočeského kraje, v tomto případě ORP České Budějovice, do jejíhož správního obvodu dále spadají obce Hluboká nad Vltavou, Lišov a Zliv. Aby bylo možné získaná data porovnat s dalším, pokud možno velikostí a významem odpovídajícím městem, bylo za srovnávací soubor zvoleno území ORP Plzeň, která rovněž zahrnuje obec Starý Plzenec. (Český statistický úřad, 2017a; Český statistický úřad, 2017b)

4 METODIKA

Prvním krokem při tvorbě diplomové práce byla důkladná rešerše dostupných zdrojů informací o problematice ropné nouze, ať už se jednalo o literární prameny, platné právní předpisy, odborné časopisy či internetové databáze. Zahrnuty byly jak české, tak původem zahraniční zdroje. Široké spektrum informací bylo následně využito při tvorbě teoretické části.

Před zpracováním empirické části byly zformulovány dva cíle, přičemž první cíl, který si klade za úmysl posouzení stavu informovanosti obyvatelstva o ropné nouzi, vyžadoval provedení rozsáhlého kvantitativního výzkumu. Ten byl zaměřen na vybrané obce s rozšířenou působností, kterými byly ORP České Budějovice, jakožto primární výzkumná lokalita, a ORP Plzeň, zvolená jako odpovídající vzorek pro vzájemné porovnání. V každé lokalitě bylo osloveno přes 500 respondentů.

Druhý cíl „Navrhnout opatření na zlepšení systému informování obyvatel o ropné nouzi“ přímo navazuje na cíl první, přesněji řečeno na získané poznatky po provedeném dotazníkovém šetření. Jeho ambicí není nic jiného než zamyšlení se nad zjištěnými nedostatky v povědomí obyvatel ohledně dané problematiky a následné navržení opatření, jakým způsobem tyto nedostatky eliminovat, nebo alespoň zmírnit.

4.1 *Charakteristika respondentů*

V rámci dotazníku byly stanoveny čtyři věkové skupiny: první skupinu tvoří osoby ve věku od 18 do 25 let, u nichž se předpokládá, že významné zkušenosti ohledně dopravy na pozemních komunikacích teprve získávají. Druhou skupinou jsou lidé ve věku od 26 do 40 let, kteří reprezentují již zkušené řidiče. Nicméně pro obě skupiny je společná absence branné výchovy v rámci jejich vzdělávání, jež byla zdrojem alespoň základních informací o chování při krizových situacích a způsobu jejich řešení. Naopak u dvou zbylých skupin – od 41 do 64 let a nad 65 let věku, lze předpokládat vyšší povědomí o dané problematice. Mladší věkové skupiny nebyly do šetření zapojeny z důvodu zaměření dotazníku na nedostatek pohonných hmot, možná omezení provozu osobní automobilové dopravy, a také proto, že obecně nejrozšířenější řidičské oprávnění skupiny B je možné získat až po dovršení 18 let.

Při volbě respondentů byl brán zřetel na rovnocenné zastoupení obou pohlaví a dále na poměrné zastoupení všech zvolených věkových skupin na základě dostupných dat Českého statistického úřadu. Výchoziskem pro určení odpovídajícího počtu dotázaných v daných věkových skupinách byl přibližný počet obyvatel České republiky po odečtení obyvatel do 17 let věku včetně, tj. zhruba 8 600 000. Přibližně 12 % tohoto souboru tvoří obyvatelé ve věku od 18 do 25 let a 28 % obyvatel se nachází ve věkovém rozmezí od 26 do 40 let. Nejpočetněji zastoupenou skupinou jsou lidé od 41 do 64 let, kteří tvoří kolem 37 % a celý soubor uzavírá skupina obyvatel nad 65 let představující zbývajících 23 %. Toto procentuální zastoupení věkových skupin bylo následovně aplikováno na soubor 500 respondentů, který představuje referenční množství zajišťující validitu daného výzkumu (viz tabulka 5). (Český statistický úřad, 2016)

4.2 Charakteristika otázek

Pro potřeby diplomové práce byl zvolen dotazníkový průzkum o 17 otázkách, přičemž dotazník byl distribuován v papírové podobě pro oslovení starších a konzervativnějších skupin obyvatel, ale také pomocí internetu, jenž je pro komunikaci upřednostňován spíše mladšími ročníky. K elektronickému šíření dotazníku byla využita služba „Google Formuláře“. V úvodní části jsou položeny tři rozřazovací otázky zjišťující pohlaví, věk a obec, kde respondent žije (otázky jsou značeny 1, 1.1 a 1.2). Následující otázky jsou již zaměřeny na zjišťování úrovně informovanosti obyvatel.

Po rozřazovacích otázkách následuje skupina statisticky hodnotitelných otázek, přičemž první z nich, otázka č. 2, je subjektivního charakteru, neboť respondent je dotazován, zda se setkal s nedostatkem pohonných hmot na čerpacích stanicích. Následující otázka č. 3 nepřímou zjišťuje, zda respondent ví o tom, že Česká republika má nouzové zásoby ropy. Nicméně otázka je primárně položena tak, aby se dotyčný respondent zamyslel nad tím, jestli je ČR bezmezně závislá na dodávkách ropy z Ruské federace a zda případné omezení dodávek z této země se bezprostředně projeví v jeho každodenním životě. Otázka č. 4 nabízí čtyři odpovědi na otázku, jakým způsobem by mohli občané získat informace o nastalé situaci nedostatku pohonných hmot. Kromě správné odpovědi jsou zmíněny základní složky integrovaného záchranného systému, jež jsou často mylně považovány za odpovědné orgány co do informování o dané situaci. Pátá otázka zkoumá, jakým způsobem by se respondent v dané situaci choval.

Otázka č. 6 poskytuje kromě správné odpovědi výčet tří ministerstev, které ačkoli se podílí na řešení nejrůznějších krizových situací, nejsou odpovědným orgánem a garantem nouzových zásob ropy a ropných produktů. Na rozdíl od 3. otázky se otázka č. 7 již přímo dotazuje na dobu povinného vytváření povinných zásob v ČR.

Anglickým pojmem „carpooling“ se zabývá 8. otázka. Jedná se o spojení slov „car“ (automobil) a „pooling“ (pojem pro sdílené prostředky). Carpooling tedy znamená společné jízdy či spolujízdy, které by byly možným nástrojem pro snížení spotřeby pohonných hmot při potřebě omezení individuální dopravy. Pojem není v ČR příliš známý, na rozdíl od pojmu jako například „carsharing“, jenž má ovšem poněkud jiný význam – sdílení automobilu více lidmi. Otázka č. 9 zjišťuje, zda si je respondent vědom toho, jaké nařízení lze od odpovědných orgánů očekávat. Následující 10. otázka je zaměřena na nejzazší opatření při nedostatku pohonných hmot a tím je přidělový systém. V tomto případě je dotazováno, kde by si občan vyzvedl přidělové lístky.

Otázky č. 11, 12, 13 a 14 jsou zaměřeny na možná regulační opatření a pravomoci dotčených orgánů, ať už při jejich vyhlášení, kontrole či vymáhání. Zmíněna je pravomoc hejtmána, Policie České republiky, možnost omezení maximální povolené rychlosti na pozemních komunikacích a zákonné posuzování případného nedodržení regulačních opatření. Poslední 15. otázka je věnována způsobu informování o ukončení stavu ropné nouze.

Smyslem dotazníku jako takového není pouze striktní shromažďování informací, ale také ponaučení, ideálně probuzení osobního zájmu respondenta o dané téma. Vzdělávací charakter je skryt již v samotných otázkách, které nejsou kladeny nikterak záludně, nýbrž takovým způsobem, aby při krátkém zamyšlení, pokud možno navedly pozorného respondenta ke správné odpovědi. Navíc některé otázky spolu vzájemně souvisí a nepřímě na sebe odkazují, čímž se stávají jakousi „skrytou nápovědou“. I z tohoto důvodu byla stanovena poměrně optimistická hypotéza, předpokládající, že informovanost dotazovaného obyvatelstva dosahuje 80 %. Ačkoli dotazník obsahuje 14 hodnotitelných otázek, je třeba přihlížet k tomu, že otázka č. 2 je čistě subjektivní povahy, a z tohoto důvodu není zařazena do výpočtu úspěšnosti zvolených odpovědí. To znamená, že k překročení hranice 80% úspěšnosti je třeba správně zodpovědět 11 otázek. Kompletní podoba dotazníku je uvedena v příloze A. Nejnáročnější část práce – sběr dat, probíhal od června do prosince roku 2017.

4.3 Metodika výpočtu

Výsledné hodnoty získané formou dotazníkového šetření byly vzájemně porovnány s využitím metody dvojnásobného parametrického testování, v tomto případě dvojnásobného parametrického t-testu. Tomu předcházelo takzvané škálování, při kterém byly jednotlivé dotazníky rozčleněny do 5 skupin na základě počtu úspěšně zodpovězených otázek. Následovalo elementární statistické zpracování uspořádané do tabulek (České Budějovice – tabulka 22, Plzeň – tabulka 23) a s uvedením hodnot pro výpočet empirických parametrů. Dále byly vypočteny parametry potřebné k dosažení do t-testu – obecné momenty, centrální momenty a směrodatná odchylka. (Záškodný et al., 2011)

Smyslem tohoto testování je analýza dat, jež zjišťuje, zda jsou dané statistické soubory vzájemně kompatibilní, či nikoli. Na základě konkrétního případu je třeba formulovat tzv. nulovou hypotézu, při jejímž potvrzení lze na statistické soubory pohlížet jako na soubory vycházející ze stejného základního souboru. Pro opačný případ je formulována hypotéza alternativní, jež předpokládá kompatibilitu zpochybňuje. Celý aparát je doplněn výpočtem hodnot kritického oboru, s nímž je výsledná hodnota testu porovnávána. (Záškodný et al., 2011)

5 VÝSLEDKY

V rámci dotazníkového šetření bylo rozhodnuto o oslovení minimálně 500 respondentů, a to jak v ORP České Budějovice (dále jen České Budějovice), tak v lokalitě ORP Plzeň (dále jen Plzeň). Tento počet byl v obou lokalitách mírně překročen, i přes vyřazení 62 dotazníků z důvodu neúplného vyplnění, zvolení více odpovědí či nemožnosti interpretace výsledků. Zastoupení pohlaví v obou lokalitách vyznívá pro vyšší podíl žen. Výsledky popisující strukturu respondentů, včetně předpokladu vycházejícího z věkového rozložení populace, jsou uvedeny v následující tabulce 5. Výsledky otázek č. 2 až 15 jsou pro přehlednost znázorněny jak graficky (obrázek 6 až 19), tak v tabulkách s uvedením procentuálních hodnot (tabulka 6 až 19). Při uvádění procentuálních hodnot v textu je dodrženo pořadí České Budějovice – Plzeň. U každé uvedené otázky je podtržena správná odpověď.

5.1 Struktura respondentů

Tabulka 5 Zastoupení věkových kategorií a pohlaví respondentů

Věkové kategorie	Předpoklad	České Budějovice	Plzeň
18 až 25 let	60 (12 %)	104 (20 %)	91 (17 %)
26 až 40 let	140 (28 %)	147 (29 %)	136 (25 %)
41 až 64 let	185 (37 %)	169 (33 %)	188 (35 %)
Nad 65 let	115 (23 %)	93 (18 %)	121 (23 %)
Celkem	500 (100 %)	513 (100 %)	536 (100 %)
Pohlaví	České Budějovice	Plzeň	
Muž	236 (46 %)	257 (48 %)	
Žena	277 (54 %)	279 (52 %)	
Celkem	513 (100 %)	536 (100 %)	

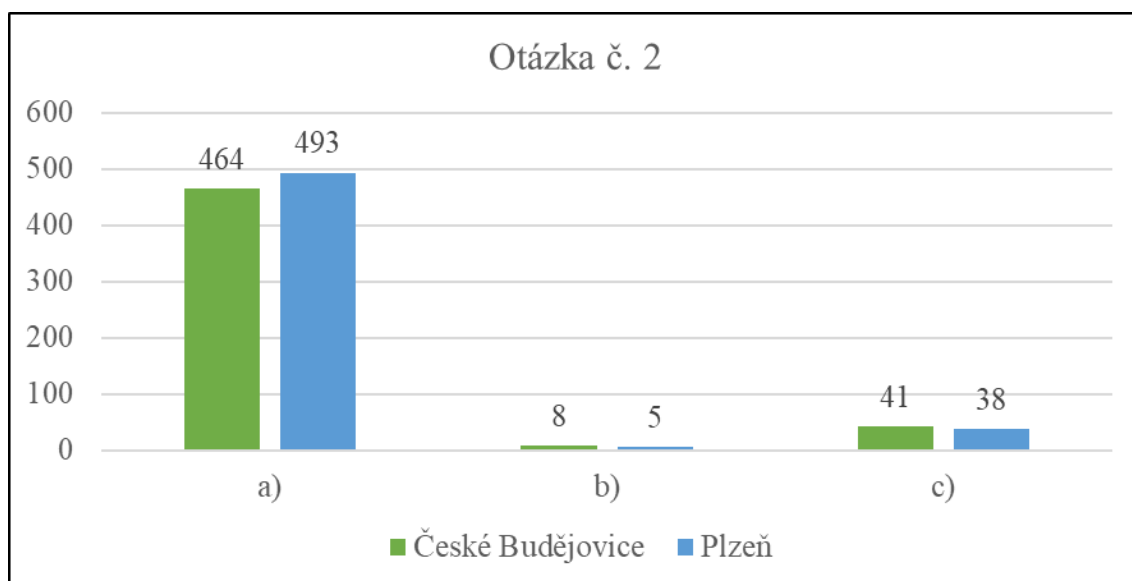
Zdroj: vlastní

5.2 Otázka č. 2

Jak už bylo zmíněno výše, otázka č. 2 je subjektivní povahy a z tohoto důvodu není zařazena do celkového výpočtu úspěšnosti odpovědí. Jedná se také o jedinou otázku, která nenabízí 4 odpovědi a v naprosté většině odpovědí převažuje možnost a) (90 %, 92 %).

Setkal/a jste se někdy v České republice s nedostatkem pohonných hmot na čerpacích stanicích?

- a) Nesetkal/a.
- b) Setkal/a, v rámci zaměstnání.
- c) Setkal/a, jako občan.

Obrázek 6 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 2

Zdroj: vlastní

Tabulka 6 Přehled výsledků – otázka č. 2

	a)	b)	c)
České Budějovice	464 (90 %)	8 (2 %)	41 (8 %)
Plzeň	493 (92 %)	5 (1 %)	38 (7 %)

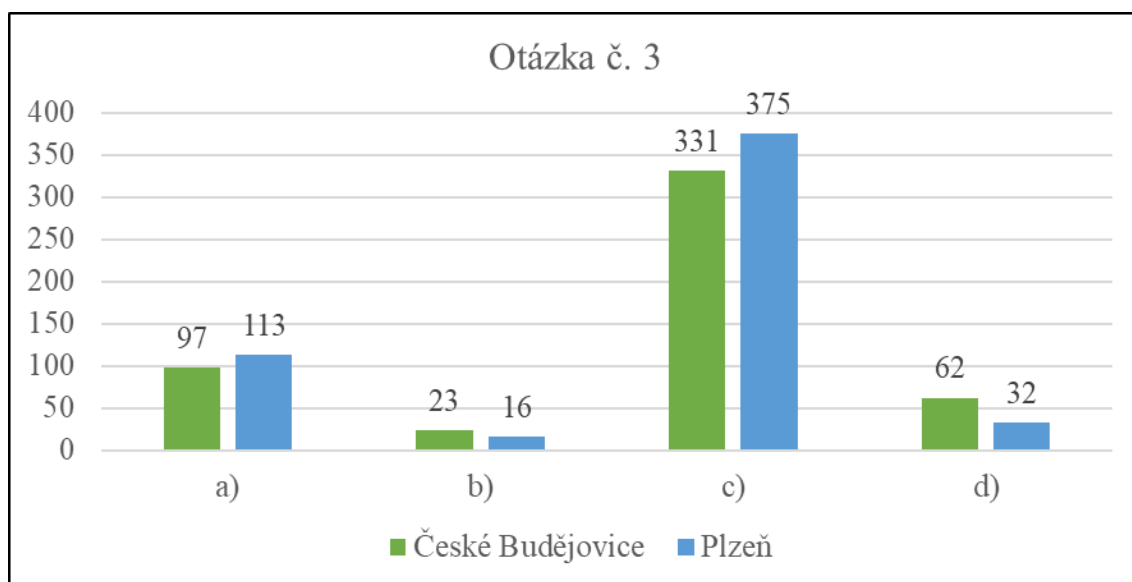
Zdroj: vlastní

5.3 Otázka č. 3

Z výsledků vyplývá, že správnou možnost c) zvolilo 65 % a 70 % respondentů. Z dalších možností byla často zvolena chybná možnost a), kterou v obou případech vybrala téměř pětina (19 %, 21 %) dotázaných. Zbývající odpovědi se rozložily mezi možnost b) a d).

Dojde k omezení výdeje pohonných hmot na čerpacích stanicích v případě výpadku dodávek ropy z Ruské federace?

- a) Ano, Česká republika není na tuto situaci připravena.
- b) Ano, čerpací stanice nechtějí mít problémy s odpovědným orgánem.
- c) Ne, Česká republika má zásoby ropy minimálně na 90 dní.
- d) Ne, čerpací stanice mají povinnost udržovat dostatečně velké zásoby pohonných hmot.

Obrázek 7 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 3

Zdroj: vlastní

Tabulka 7 Přehled výsledků – otázka č. 3

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	97 (19 %)	23 (4 %)	331 (65 %)	62 (12 %)
Plzeň	113 (21 %)	16 (3 %)	375 (70 %)	32 (6 %)

Zdroj: vlastní

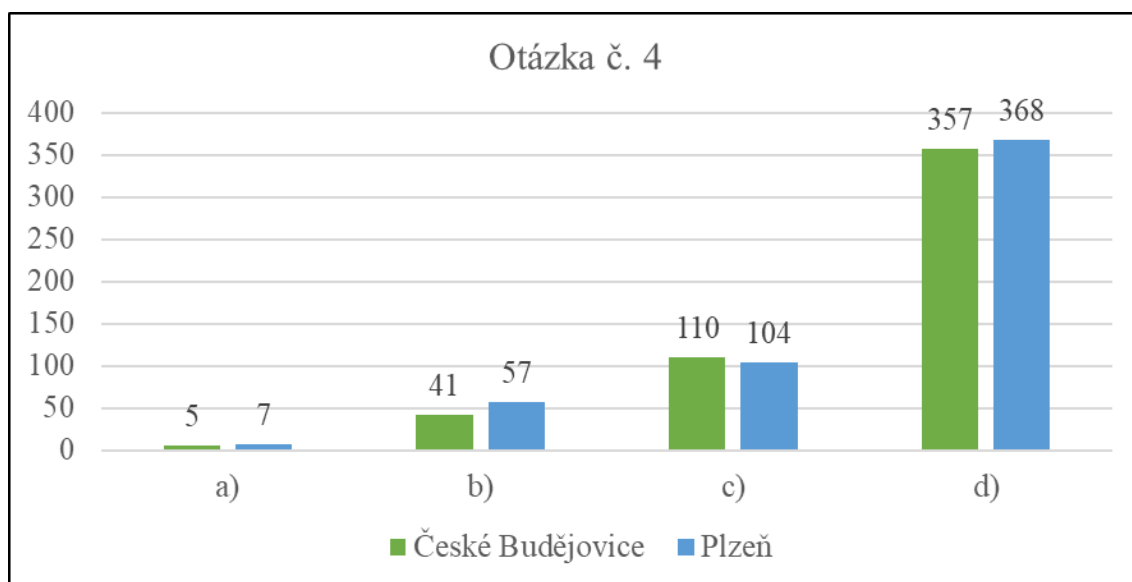

5.4 Otázka č. 4

U 4. otázky panuje v rozsahu odpovědí mezi oběma městy shoda. Volba správné odpovědi převažuje jak v Českých Budějovicích (70 %), tak v Plzni (69 %). Z chybných odpovědí byla často volena možnost c) (21 %, 19 %), následovaná možností b). Jen minimální množství respondentů zvolilo odpověď a).

Jakým způsobem byste získali informace o nastalé situaci nedostatku pohonných hmot?

- a) Od zdravotnické záchranné služby (ZZS).
- b) Od hasičského záchranného sboru (HZS).
- c) Od Policie České republiky (PČR).
- d) Na obecním úřadě v místě bydliště (OÚ).

Obrázek 8 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 4

Zdroj: vlastní

Tabulka 8 Přehled výsledků – otázka č. 4

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	5 (1 %)	41 (8 %)	110 (21 %)	357 (70 %)
Plzeň	7 (1 %)	57 (11 %)	104 (19 %)	368 (69 %)

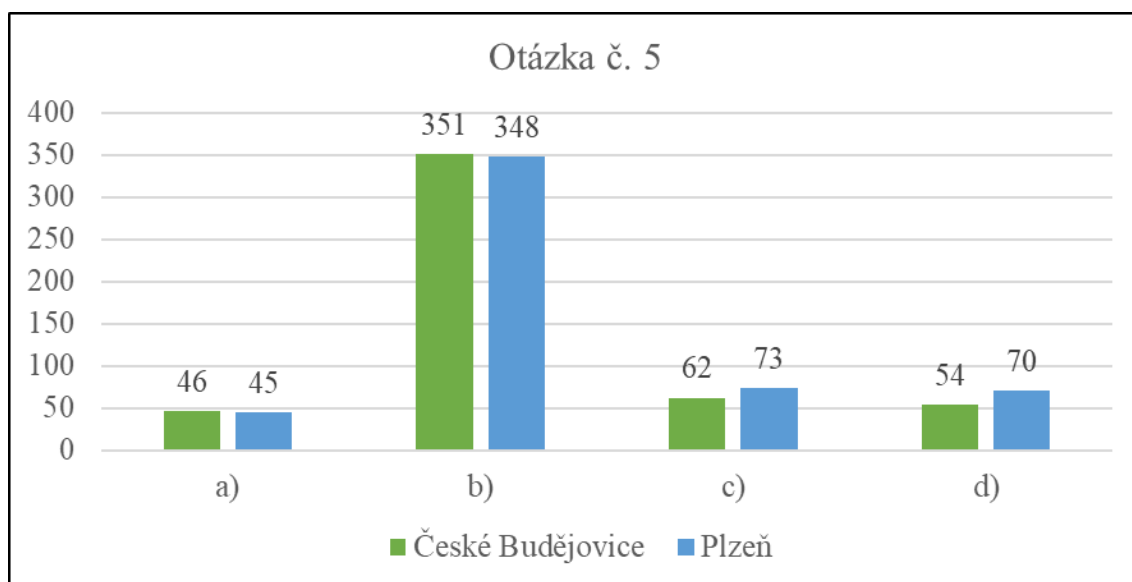
Zdroj: vlastní

5.5 Otázka č. 5

U otázky zaměřené na chování respondentů převažuje s 68 % a 65 % správná odpověď. Zbylé odpovědi jsou rovnoměrně rozloženy do všech zbývajících možností, které nabízejí předvídatelné scénáře chování.

Co budete dělat v případě dlouhodobého omezení prodeje pohonných hmot na čerpacích stanicích?

- Nic, budu i nadále jezdit autem.
- Budu se chovat ohleduplně s ohledem na nastalou situaci.
- Na čerpací stanici si budu tankovat do kanystrů, abych si vytvořil/a co největší zásoby pro vlastní využití.
- Budu jezdit tankovat za hranice České republiky.

Obrázek 9 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 5

Zdroj: vlastní

Tabulka 9 Přehled výsledků – otázka č. 5

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	46 (9 %)	351 (68 %)	62 (12 %)	54 (11 %)
Plzeň	45 (8 %)	348 (65 %)	73 (14 %)	70 (13 %)

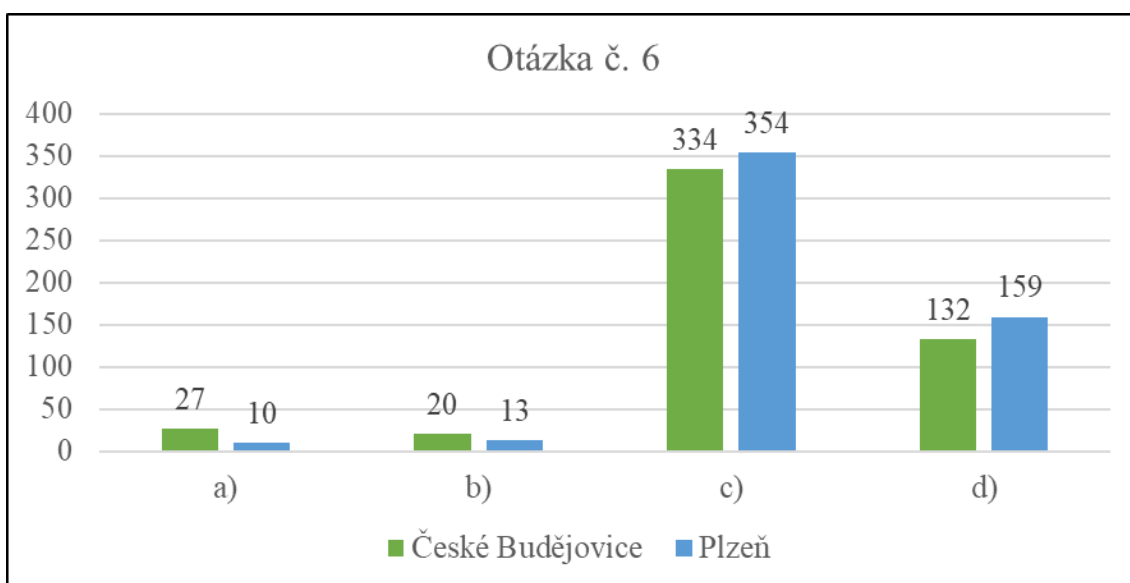
Zdroj: vlastní

5.6 Otázka č. 6

U 6. otázky se s výrazným množstvím odpovědí vyčlenily možnosti c) (65 %, 66 %) a d) (26 %, 30 %). Zbývající možnosti obdržely pouze jednotky procent z celkového podílu odpovědí.

Jaký orgán je garantem nouzových zásob ropy a ropných produktů?

- a) Ministerstvo vnitra.
- b) Ministerstvo obrany.
- c) Správa státních hmotných rezerv.
- d) Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Obrázek 10 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 6

Zdroj: vlastní

Tabulka 10 Přehled výsledků – otázka č. 6

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	27 (5 %)	20 (4 %)	334 (65 %)	132 (26 %)
Plzeň	10 (2 %)	13 (2 %)	354 (66 %)	159 (30 %)

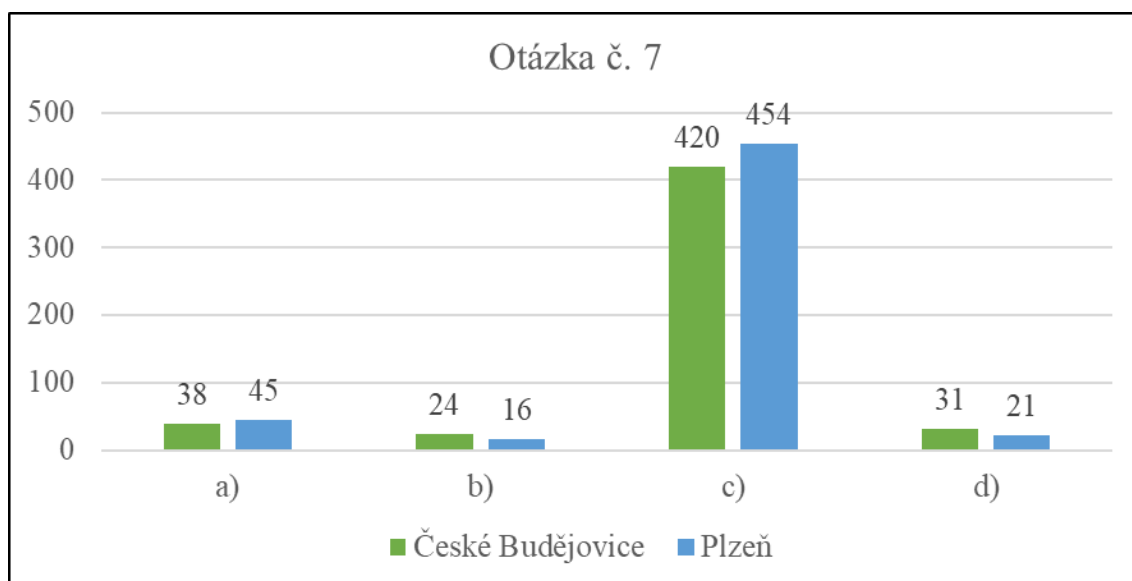
Zdroj: vlastní

5.7 Otázka č. 7

Sedmá otázka představuje s 82 % a 85 % úspěšně zodpovědanou otázku. Zbývající odpovědi se rozložily mezi chybné možnosti, přičemž žádná z nich neobdržela výraznější podíl odpovědí.

Na jakou dobu musí Česká republika vytvářet nouzové zásoby ropy a ropných produktů?

- a) Zásoby se nevytváří.
- b) Česká republika nemusí vytvářet zásoby, protože nemá naleziště ropy.
- c) Na 90 dní.
- d) Na 120 dní.

Obrázek 11 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 7

Zdroj: vlastní

Tabulka 11 Přehled výsledků – otázka č. 7

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	38 (7 %)	24 (5 %)	420 (82 %)	31 (6 %)
Plzeň	45 (8 %)	16 (3 %)	454 (85 %)	21 (4 %)

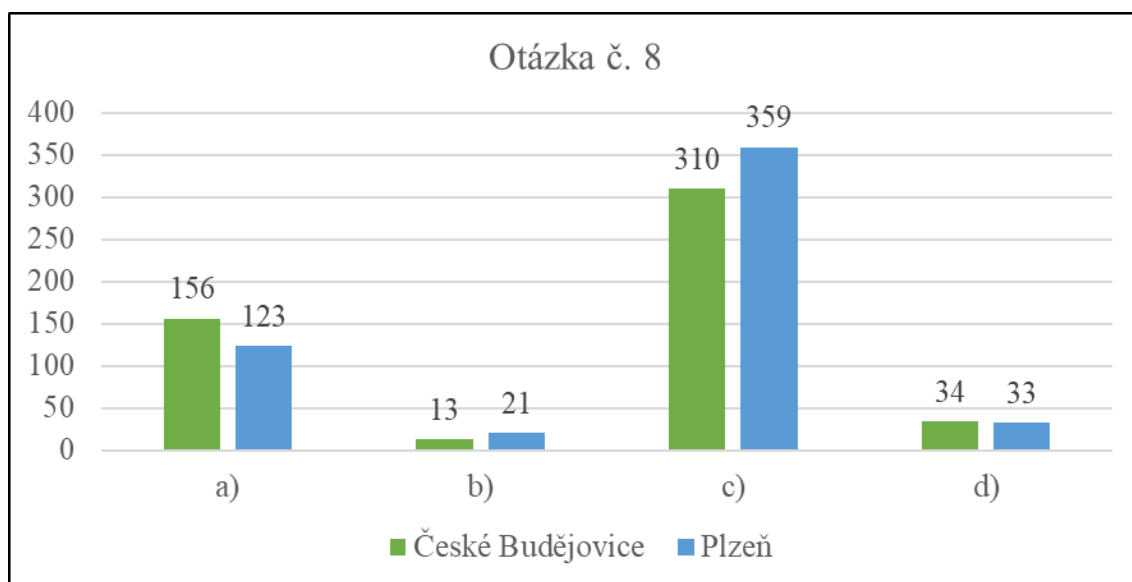
Zdroj: vlastní

5.8 Otázka č. 8

Jediná otázka, u které podíl správných odpovědí nepřevážil nad chybnými je otázka č. 8. Správnou možnost zvolilo 30 % respondentů v Českých Budějovicích a 23 % v Plzni. Naopak chybná odpověď c) obdržela 60 % a 67 % z celkového množství odpovědí.

Víte, co je to tzv. „carpooling“, který lze využívat v případě stavu ropné nouze?

- a) Ano, jedná se o maximální vytěžování vozidel povoleným počtem osob a nákladu.
- b) Ano, do zaměstnání budu jezdit vhodným dopravním prostředkem.
- c) Ne, nikdy jsem o tom neslyšel/a.
- d) Ne, tento pojem neznám a určitě není zavedený.

Obrázek 12 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 8

Zdroj: vlastní

Tabulka 12 Přehled výsledků – otázka č. 8

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	156 (30 %)	13 (3 %)	310 (60 %)	34 (7 %)
Plzeň	123 (23 %)	21 (4 %)	359 (67 %)	33 (6 %)

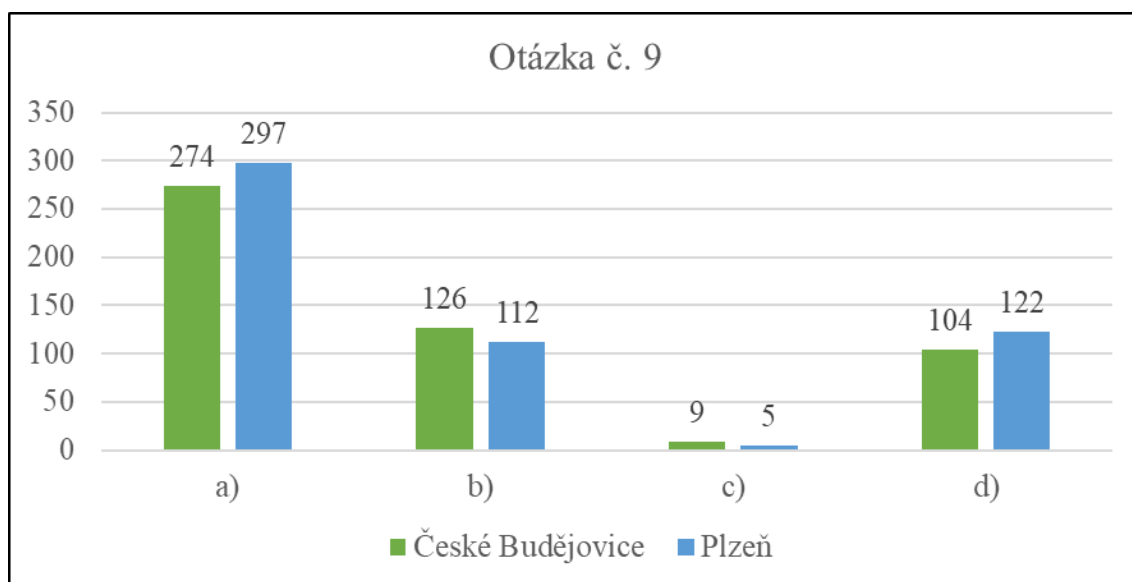
Zdroj: vlastní

5.9 Otázka č. 9

U 9. otázky došlo k vyprofilování 3 nejčastěji volených odpovědí. Správnou možnost a) zvolilo 53 % dotázaných v Českých Budějovicích a 55 % v Plzni. Více než pětina dotázaných odpovědí pak obdržely možnosti b) (25 %, 21 %) a d) (20 %, 23 %).

V případě vyhlášení stavu ropné nouze mohou odpovědné orgány požadovat:

- Omezení používání silničních vozidel dle koncových čísel registračních značek (sudá/lichá čísla).
- Odstavení vozidel.
- Odevzdání technického průkazu vozidla.
- Přikazovat mi nic nemohou.

Obrázek 13 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 9

Zdroj: vlastní

Tabulka 13 Přehled výsledků – otázka č. 9

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	274 (53 %)	126 (25 %)	9 (2 %)	104 (20 %)
Plzeň	297 (55 %)	112 (21 %)	5 (1 %)	122 (23 %)

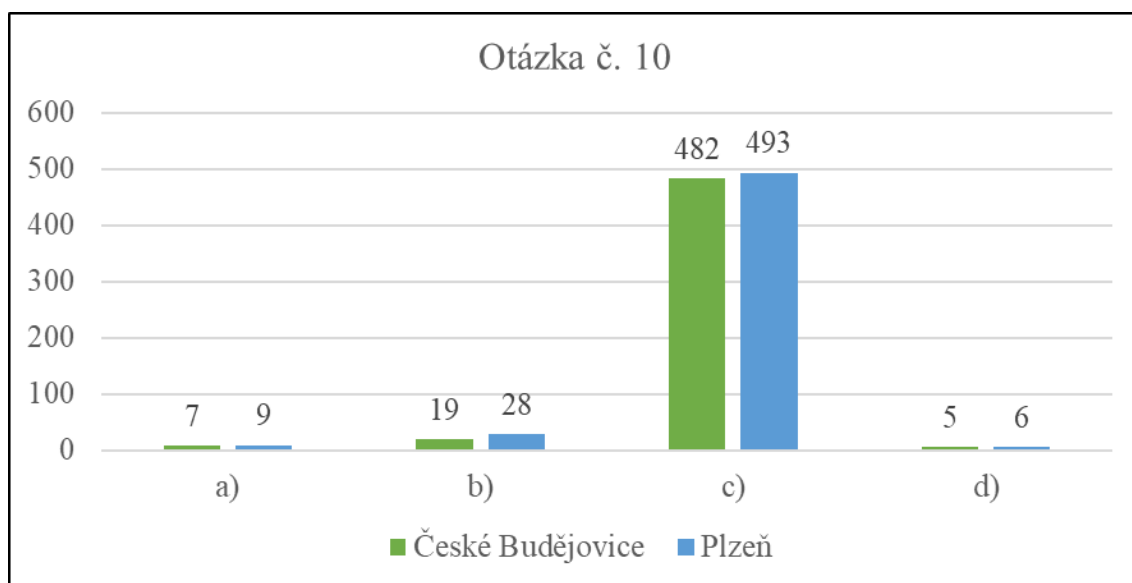
Zdroj: vlastní

5.10 Otázka č. 10

Podíl správných odpovědí 94 % a 92 % učinil z 10. otázky nejúspěšněji zodpovězenou otázku v rámci celého šetření. Na zbývající chybné možnosti připadají pouze jednotky procent z celkového množství odpovědí.

V případě přidělového systému ropy a ropných produktů si občan vyzvedne přidělové lístky:

- a) V mototechně.
- b) Na čerpací stanici.
- c) Na obecním úřadě.
- d) V autorizovaném servisu.

Obrázek 14 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 10

Zdroj: vlastní

Tabulka 14 Přehled výsledků – otázka č. 10

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	7 (1 %)	19 (4 %)	482 (94 %)	5 (1 %)
Plzeň	9 (2 %)	28 (5 %)	493 (92 %)	6 (1 %)

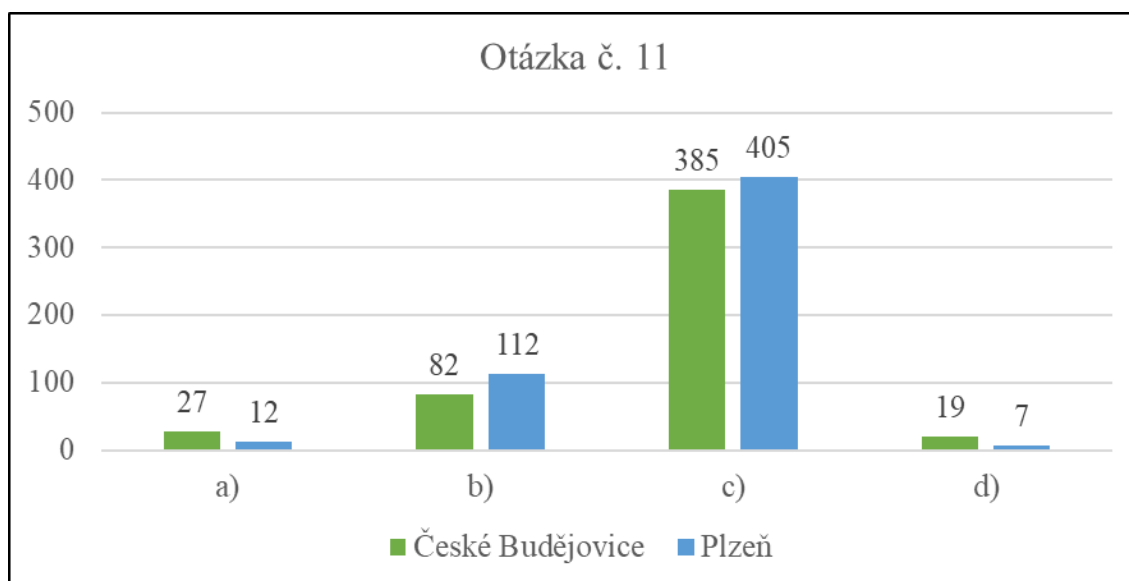
Zdroj: vlastní

5.11 Otázka č. 11

Správnou možnost omezení provozní doby čerpacích stanic zvolily tři čtvrtiny respondentů (75 %, 76 %). Výraznější množství ze zbývajících odpovědí obdržela naopak možnost reprezentující názor, že čerpací stanice mohou prodávat pohonné hmoty bez omezení (16 %, 21 %).

V případě stavu ropné nouze může:

- Hejtman zakázat prodej automobilů v kraji.
- Čerpací stanice prodávat pohonné hmoty bez omezení.
- Dojít k omezení provozní doby čerpacích stanic.
- Vláda nařídit práci z domova.

Obrázek 15 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 11

Zdroj: vlastní

Tabulka 15 Přehled výsledků – otázka č. 11

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	27 (5 %)	82 (16 %)	385 (75 %)	19 (4 %)
Plzeň	12 (2 %)	112 (21 %)	405 (76 %)	7 (1 %)

Zdroj: vlastní

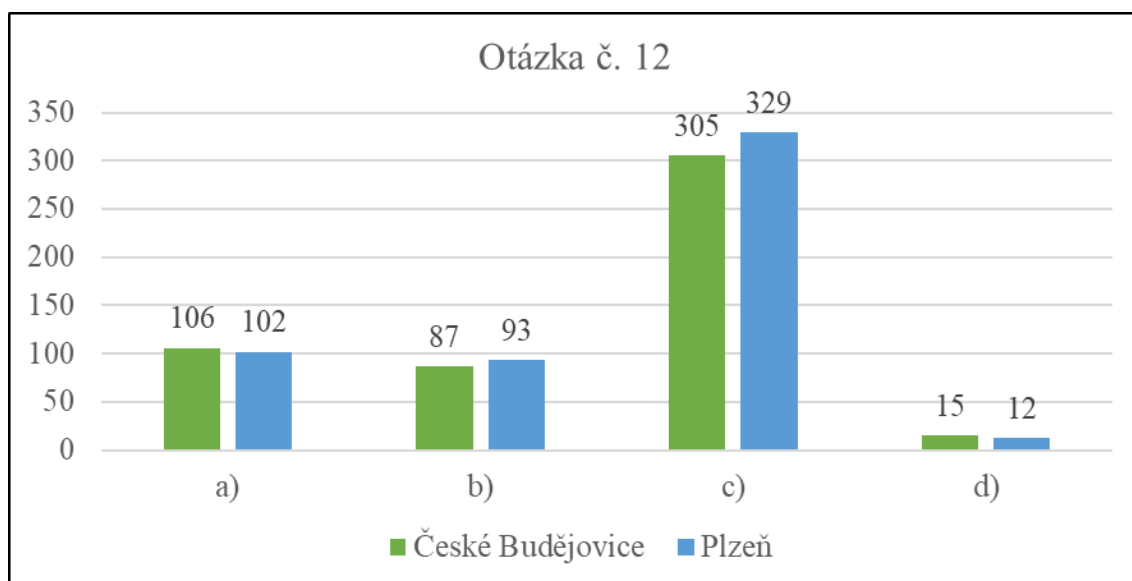

5.12 Otázka č. 12

Na otázku, kdo bude kontrolovat dodržování regulačních opatření na pozemních komunikacích, správně odpovědělo 305 (59 %) a 329 (62 %) dotázaných. Zbylé odpovědi se rozložily především mezi možnosti a) (21 %, 19 %) a b) (17 %, 17 %).

Kontrolu dodržování regulačních opatření v provozu na pozemních komunikacích za stavu ropné nouze provádí:

- a) Česká obchodní inspekce.
- b) Celní správa.
- c) Policie České republiky.
- d) Hasičský záchranný sbor.

Obrázek 16 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 12

Zdroj: vlastní

Tabulka 16 Přehled výsledků – otázka č. 12

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	106 (21 %)	87 (17 %)	305 (59 %)	15 (3 %)
Plzeň	102 (19 %)	93 (17 %)	329 (62 %)	12 (2 %)

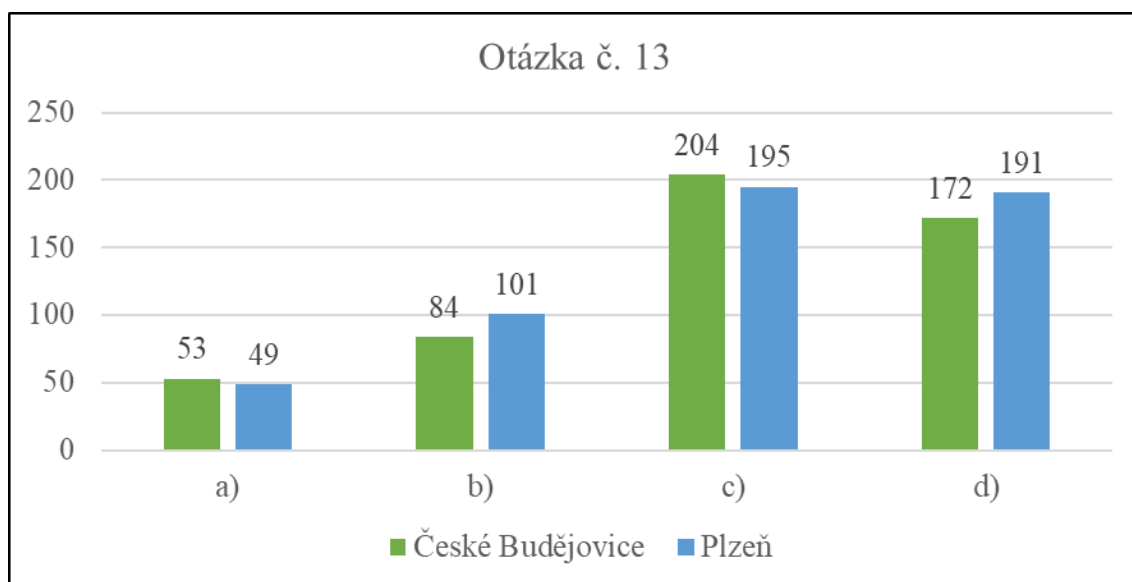
Zdroj: vlastní

5.13 Otázka č. 13

Rovnoměrnému rozložení odpovědí se nejvíce přiblížila otázka č. 13. Správná možnost sice byla zvolena nejvíce respondenty v obou lokalitách (40 %, 36 %), nicméně chybná možnost d) těsně následuje (34 %, 36 %). Zbývající dvě odpovědi mají v součtu vždy více než čtvrtinový podíl.

Mohou odpovědné orgány v případě nedostatku pohonných hmot omezit maximální rychlost jízdy vozidel na pozemních komunikacích?

- a) Ne, nechají to na zodpovědnosti řidičů.
- b) Ne, jsme v demokratickém státě a omezit toto nelze podle Listiny základních práv a svobod.
- c) Ano mohou, sníží se tím spotřeba pohonných hmot.
- d) Nevím.

Obrázek 17 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 13

Zdroj: vlastní

Tabulka 17 Přehled výsledků – otázka č. 13

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	53 (10 %)	84 (16 %)	204 (40 %)	172 (34 %)
Plzeň	49 (9 %)	101 (19 %)	195 (36 %)	191 (36 %)

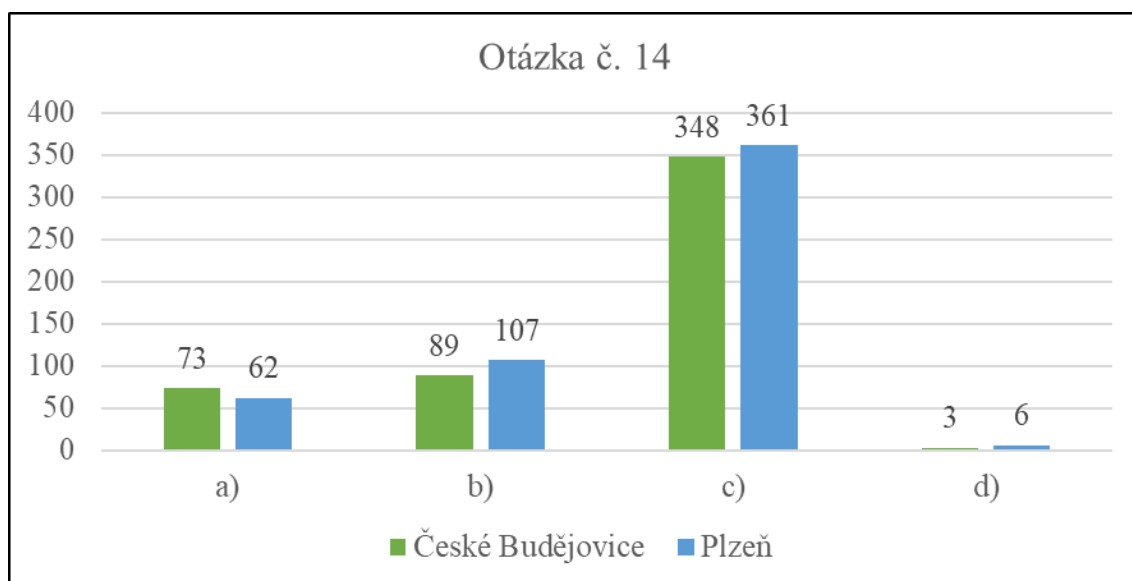
Zdroj: vlastní

5.14 Otázka č. 14

Správnou odpověď na 14. otázku zvolila většina dotázaných (68 %, 67 %). Téměř třetina odpovědí připadá na chybné možnosti a) a b) (v součtu 31 %, 32 %). Poslední možnost obdržela zcela minimální množství odpovědí.

V případě nedodržení regulačních opatření stanovených vládou České republiky se fyzická osoba dopouští:

- a) Nedbalostního trestního činu.
- b) Úmyslného trestního činu.
- c) Přestupku.
- d) Vandalismu.

Obrázek 18 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 14

Zdroj: vlastní

Tabulka 18 Přehled výsledků – otázka č. 14

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	73 (14 %)	89 (17 %)	348 (68 %)	3 (1 %)
Plzeň	62 (12 %)	107 (20 %)	361 (67 %)	6 (1 %)

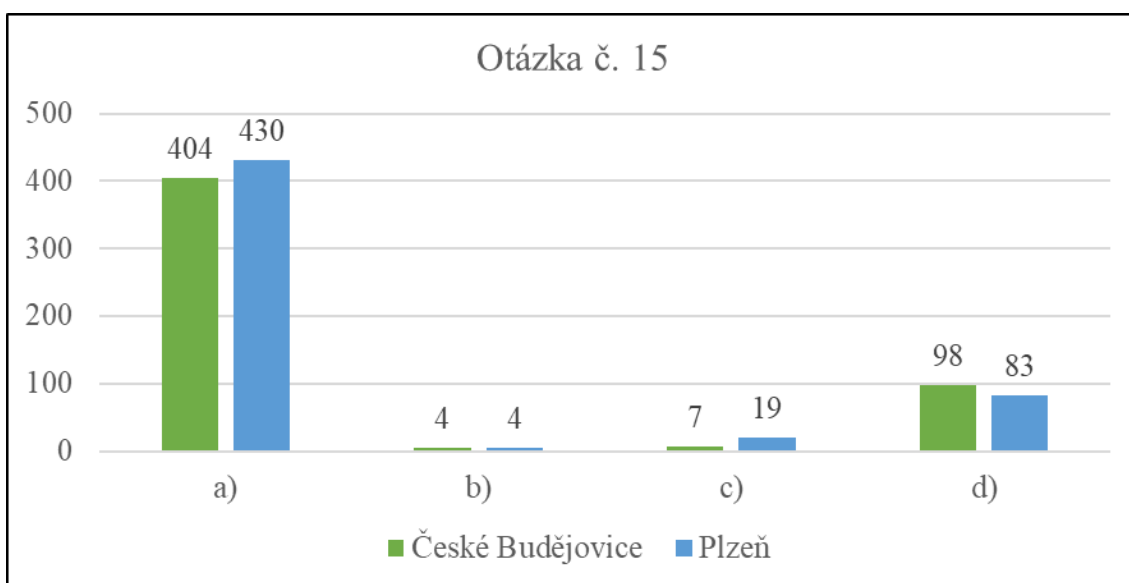
Zdroj: vlastní

5.15 Otázka č. 15

Poslední otázku lze zařadit mezi úspěšně zodpovězené (79 %, 80 %). Z chybných možností stojí za pozornost pouze odpověď d), kterou zvolilo v obou případech bezmála 100 respondentů (19 %, 15 %).

Kde se dozvíte o ukončení stavu ropné nouze?

- a) V hromadných sdělovacích prostředcích (TV, rozhlas).
- b) Od kolegů v zaměstnání.
- c) Tuto povinnost má zaměstnavatel.
- d) Od Policie České republiky.

Obrázek 19 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 15

Zdroj: vlastní

Tabulka 19 Přehled výsledků – otázka č. 15

	a)	b)	c)	d)
České Budějovice	404 (79 %)	4 (1 %)	7 (1 %)	98 (19 %)
Plzeň	430 (80 %)	4 (1 %)	19 (4 %)	83 (15 %)

Zdroj: vlastní

5.16 Celkový přehled odpovědí

V tabulce 20 je uveden celkový přehled výsledků dotazníkového šetření, zaměřený na otázky určené ke statistickému vyhodnocení. Správná odpověď je zvýrazněna.

Tabulka 20 Přehled odpovědí

Otázky	Odpovědi – České Budějovice			
	a)	b)	c)	d)
3	97 (19 %)	23 (4 %)	331 (65 %)	62 (12 %)
4	5 (1 %)	41 (8 %)	110 (21 %)	357 (70 %)
5	46 (9 %)	351 (68 %)	62 (12 %)	54 (11 %)
6	27 (5 %)	20 (4 %)	334 (65 %)	132 (26 %)
7	38 (7 %)	24 (5 %)	420 (82 %)	31 (6 %)
8	156 (30 %)	13 (3 %)	310 (60 %)	34 (7 %)
9	274 (53 %)	126 (25 %)	9 (2 %)	104 (20 %)
10	7 (1 %)	19 (4 %)	482 (94 %)	5 (1 %)
11	27 (5 %)	82 (16 %)	385 (75 %)	19 (4 %)
12	106 (21 %)	87 (17 %)	305 (59 %)	15 (3 %)
13	53 (10 %)	84 (16 %)	204 (40 %)	172 (34 %)
14	73 (14 %)	89 (17 %)	348 (68 %)	3 (1 %)
15	404 (79 %)	4 (1 %)	7 (1 %)	98 (19 %)
Odpovědi – Plzeň				
Otázky	a)	b)	c)	d)
3	113 (21 %)	16 (3 %)	375 (70 %)	32 (6 %)
4	7 (1 %)	57 (11 %)	104 (19 %)	368 (69 %)
5	45 (8 %)	348 (65 %)	73 (14 %)	70 (13 %)
6	10 (2 %)	13 (2 %)	354 (66 %)	159 (30 %)
7	45 (8 %)	16 (3 %)	454 (85 %)	21 (4 %)
8	123 (23 %)	21 (4 %)	359 (67 %)	33 (6 %)
9	297 (55 %)	112 (21 %)	5 (1 %)	122 (23 %)
10	9 (2 %)	28 (5 %)	493 (92 %)	6 (1 %)
11	12 (2 %)	112 (21 %)	405 (76 %)	7 (1 %)
12	102 (19 %)	93 (17 %)	329 (62 %)	12 (2 %)
13	49 (9 %)	101 (19 %)	195 (36 %)	191 (36 %)
14	62 (12 %)	107 (20 %)	361 (67 %)	6 (1 %)
15	430 (80 %)	4 (1 %)	19 (4 %)	83 (15 %)

Zdroj: vlastní

5.17 Průměrná úspěšnost zodpovězení otázek

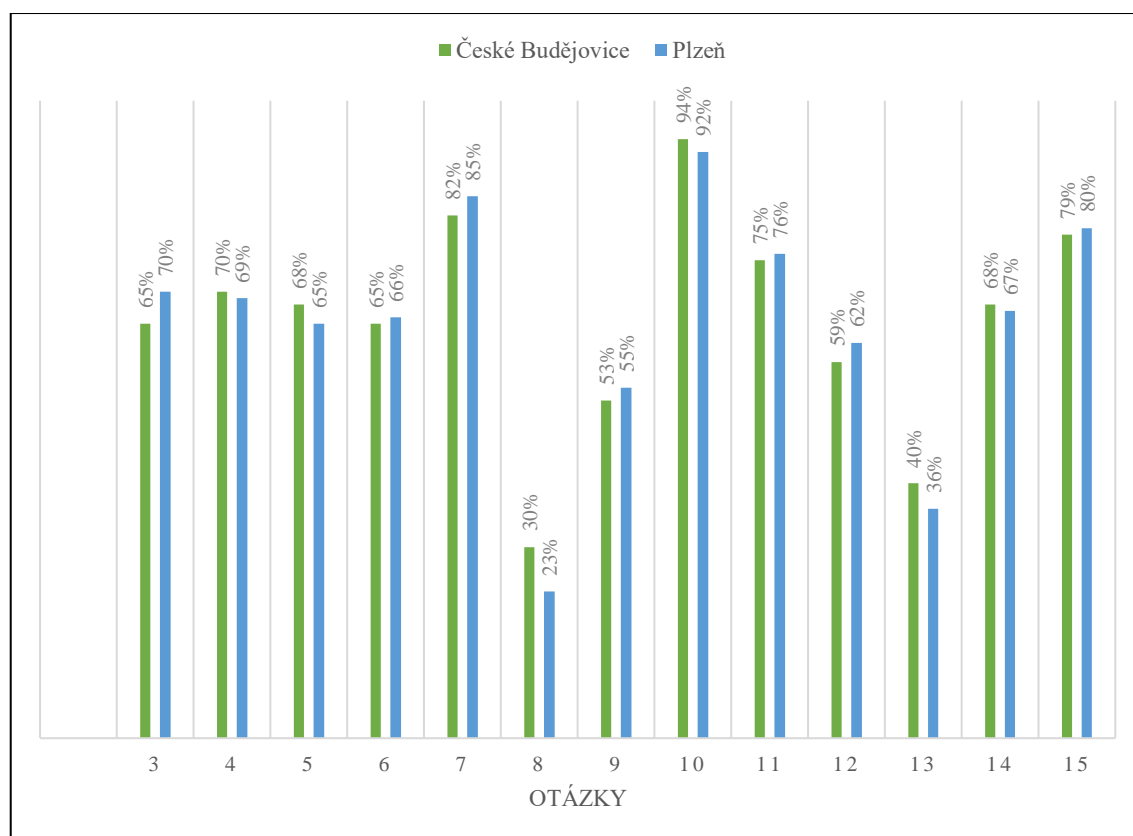
České Budějovice:

$$\frac{65 + 70 + 68 + 65 + 82 + 30 + 53 + 94 + 75 + 59 + 40 + 68 + 79}{13} = 65 \%$$

Plzeň:

$$\frac{70 + 69 + 65 + 66 + 85 + 23 + 55 + 92 + 76 + 62 + 36 + 67 + 80}{13} = 65 \%$$

Průměrná úspěšnost zodpovězení otázek dotazníkového šetření je v případě obou lokalit shodně 65 % a jak je zřejmé z obrázku 20, zásadním způsobem se neliší ani úspěšnost zodpovězení jednotlivých otázek. Nebyla tak potvrzena hypotéza, že informovanost obyvatelstva na území vybraných obcí s rozšířenou působností dosahuje 80 %.

Obrázek 20 Úspěšnost zodpovězení otázek dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní

5.18 Dvojvýběrové parametrické testování

K vzájemnému porovnání získaných dat z obou výzkumných lokalit byla využita metoda dvojvýběrového parametrického testování, jenž z pohledu matematické statistiky odpovídá na otázku, zda byla u vybraných statistických souborů zkoumána obdobná otázka a zda lze na ně tedy pohlížet jako na jeden základní statistický soubor (nulová hypotéza – H_0). V opačném případě lze o slučitelnosti vzorků vyslovit pochybnosti (alternativní hypotéza – H_a). K výpočtu byl použit dvojvýběrový parametrický t-test s takto formulovanými hypotézami:

H_0 – V informovanosti obyvatelstva o problematice ropné nouze není mezi lokalitami České Budějovice a Plzeň statisticky významný rozdíl.

H_a – V informovanosti obyvatelstva o problematice ropné nouze je mezi lokalitami České Budějovice a Plzeň statisticky významný rozdíl.

Tabulka 21 Škálování výsledků dotazníkového šetření

České Budějovice		
x_i	Počet správných odpovědí	n_i
x_1	5 a méně	58
x_2	6–7	91
x_3	8–9	159
x_4	10–11	116
x_5	12–13	89
Plzeň		
x_i	Počet správných odpovědí	n_i
x_1	5 a méně	72
x_2	6–7	103
x_3	8–9	145
x_4	10–11	129
x_5	12–13	87

Zdroj: vlastní

Tabulka 22 Elementární statistické zpracování – České Budějovice

x_i	n_i	n_i/n	$\sum n_i/n$	$x_i n_i$	$x_i^2 n_i$	$x_i^3 n_i$	$x_i^4 n_i$
1	58	0,11	0,11	58	58	58	58
2	91	0,18	0,29	182	364	728	1456
3	159	0,31	0,60	477	1431	4293	12879
4	116	0,23	0,83	464	1856	7424	29696
5	89	0,17	1,00	445	2225	11125	55625
-	$\sum 513$	$\sum 1,00$	-	$\sum 1626$	$\sum 5934$	$\sum 23628$	$\sum 99714$

Zdroj: vlastní

Obecné momenty:

$$O_1 = \frac{\sum x_i n_i}{n} = \frac{1626}{513} = 3,17$$

$$O_2 = \frac{\sum x_i^2 n_i}{n} = \frac{5934}{513} = 11,57$$

$$O_3 = \frac{\sum x_i^3 n_i}{n} = \frac{23628}{513} = 46,06$$

$$O_4 = \frac{\sum x_i^4 n_i}{n} = \frac{99714}{513} = 194,37$$

Centrální momenty:

$$C_2 = O_2 - O_1^2 = 1,52$$

$$C_3 = O_3 - 3O_2O_1 + 2O_1^3 = -0,26$$

$$C_4 = O_4 - 4O_3O_1 + 6O_2O_1^2 - 3O_1^4 = 4,98$$

Směrodatná odchylka:

$$S_x = \sqrt{C_2} = 1,23$$

Tabulka 23 Elementární statistické zpracování – Plzeň

x_i	n_i	n_i/n	$\sum n_i/n$	$x_i n_i$	$x_i^2 n_i$	$x_i^3 n_i$	$x_i^4 n_i$
1	72	0,13	0,13	72	72	72	72
2	103	0,20	0,33	206	412	824	1648
3	145	0,27	0,60	435	1305	3915	11745
4	129	0,24	0,84	516	2064	8256	33024
5	87	0,16	1,00	435	2175	10875	54375
-	$\sum 536$	$\sum 1,00$	-	$\sum 1664$	$\sum 6028$	$\sum 23942$	$\sum 100864$

Zdroj: vlastní

Obecné momenty:

$$O_1 = \frac{\sum x_i n_i}{n} = \frac{1664}{536} = 3,10$$

$$O_2 = \frac{\sum x_i^2 n_i}{n} = \frac{6028}{536} = 11,25$$

$$O_3 = \frac{\sum x_i^3 n_i}{n} = \frac{23942}{536} = 44,67$$

$$O_4 = \frac{\sum x_i^4 n_i}{n} = \frac{100864}{536} = 188,18$$

Centrální momenty:

$$C_2 = O_2 - O_1^2 = 1,64$$

$$C_3 = O_3 - 3O_2O_1 + 2O_1^3 = -0,37$$

$$C_4 = O_4 - 4O_3O_1 + 6O_2O_1^2 - 3O_1^4 = 5,89$$

Směrodatná odchylka:

$$S_x = \sqrt{C_2} = 1,28$$

Hodnoty pro výpočet t-testu:

$$\mu_1 = (O_1)_1 = 3,17$$

$$\mu_2 = (O_1)_2 = 3,10$$

$$\sigma_1 = S_{x_1} = 1,23$$

$$\sigma_2 = S_{x_2} = 1,28$$

$$n_1 = 513$$

$$n_2 = 536$$

$$t_{exp} = \frac{\mu_1 - \mu_2}{\sqrt{(n_1 - 1)S_{x_1}^2 + (n_2 - 1)S_{x_2}^2}} \sqrt{\frac{n_1 n_2 (n_1 + n_2 - 2)}{n_1 + n_2}}$$

$$W = (-\infty; -t_{n_1+n_2-2}(\alpha/2)) \cup \langle t_{n_1+n_2-2}(\alpha/2); \infty \rangle$$

$$t_{exp} = 0,903$$

$$W = (-\infty; -1,96) \cup \langle 1,96; \infty \rangle$$

Vzhledem k tomu, že výsledná hodnota t-testu (0,903) není prvkem kritického oboru W , je třeba přijmout nulovou hypotézu, tj. že v informovanosti obyvatelstva o problematice ropné nouze (na hladině statistické významnosti $\alpha = 0,05$) není mezi lokalitami České Budějovice a Plzeň statisticky významný rozdíl. Na oba výzkumné vzorky lze tedy pohlížet jako na soubory vycházející ze stejného základního statistického souboru.

6 DISKUZE

Na základě provedeného dotazníkového šetření bylo získáno velké množství dat a informací, které jsou přehledně uvedeny v předchozí kapitole. Tato kapitola je věnována interpretaci obdržených dat u jednotlivých otázek, jež jsou zde řazeny chronologicky. Procentuální hodnoty v závorkách či volně v textu jsou uváděny v pořadí České Budějovice – Plzeň.

Na úvod je třeba zmínit otázky určené k rozřazení do příslušných kategorií. V obou vybraných lokalitách bylo osloveno více žen (54 %, 52 %), ale rozdíl mezi pohlavími není nijak zásadní (viz tabulka 5). Stran oslovení daných věkových kategorií bylo v obou případech osloveno více osob v kategorii 18 až 25 let. U zbývajících věkových kategorií se podařilo předpokládané množství respondentů přibližně dodržet. Z pohledu určených lokalit bylo získáno více respondentů v Plzni (536), ale rozdíl oproti Českým Budějovicím (513) není významný.

Otázka č. 2 není zařazena do celkového výpočtu úspěšnosti zodpovězení dotazníkového šetření, neboť se jedná o subjektivní otázku bez správné odpovědi. Jejím smyslem je zhodnocení osobní zkušenosti účastníků šetření s případným nedostatkem pohonných hmot na čerpacích stanicích. Ze tří nabízených možností jasně dominuje odpověď „Nesetkal/a“ s 90 % v Českých Budějovicích a 92 % v Plzni. Vzhledem k tomu, že Česká republika nemusela v novodobé historii žádnému zásadnímu nedostatku ropy čelit a ropné krize 70. let 20. století tehdejší ČSSR nezasáhly (viz kapitola 1.1.1), lze tento podíl odpovědí předpokládat. Zbývajících dvě možnosti „Setkal/a...“ mají v součtu pouze 10 %, potažmo 8 %. Důvody zvolení těchto alternativ lze pouze domýšlet a je otázkou, zda se nemohlo jednat o výjimečné případy vyplývající z nedostatečného zásobování na konkrétní čerpací stanici, nebo zda se nejedná o zkušenost ze zahraničí, ačkoli v otázce je jasně uvedeno zaměření na ČR.

První otázka zahrnutá do výpočtu celkového zhodnocení dotazníku, otázka č. 3, byla zodpovězena vcelku úspěšně. Možnost, že Česká republika má zásoby ropy minimálně na 90 dní (viz kapitola 1.8.1) zvolilo 65 % respondentů v Českých Budějovicích a 70 % v Plzni. Nicméně rozdíl v úspěšnosti mezi oběma městy činí 44 odpovědí, což již není zanedbatelné množství. Druhou nejčastěji volenou odpovědí (19 %, 21 %) byla možnost a), tj. že ČR není připravena na situaci možného výpadku dodávek ropy z Ruské federace, v jejímž důsledku dojde k omezení výdeje pohonných

hmot. Tuto volbu lze připisovat všeobecně zakořeněné představě o bezvýhradné závislosti ČR na dovozu ruské ropy či neznalosti existence strategických zásob ropy. Svou roli v tomto případě může hrát opakovaná medializace, byť jen minimálního omezení dodávek ropy či zemního plynu, což je velice podobná problematika a jako taková bývá někdy zaměňována. Z pohledu zpravodajství bývá mediálně vděčným tématem probírání možných katastrofálních důsledků dané situace, což mnohdy překrývá osvětou o existenci rezervních zásob vybraných látek. Téma může také být zneužito v rámci dezinformačních kampaní, které jsou součástí tzv. hybridních válek, jejichž výraznou součástí jsou právě psychologické operace a propaganda. Nejmenší množství odpovědí obdržela možnost b) (4 %, 3 %), ale za povšimnutí stojí spíše možnost d), přesněji rozdíl v celkovém množství odpovědí, kdy v Českých Budějovicích převážila o rovných 30 odpovědí (12 %, 6 %).

Na rozdíl od předchozí otázky došlo u 4. otázky k výrazné shodě v rámci obou lokalit, a to napříč všemi možnostmi. Informace o nastalé situaci nedostatku pohonných hmot by na obecním úřadě správně získávalo 357 (70 %) dotázaných v Českých Budějovicích a 368 (69 %) v Plzni. Od Policie ČR by informace získávala vždy téměř pětina (21 %, 19 %) dotázaných, v součtu 214 osob. Poměrně vysoké číslo lze přisuzovat souvislosti PČR s provozem na pozemních komunikacích. Na pomyslném třetím místě v preferenci odpovědí je hasičský záchranný sbor (8 %, 11 %), což by mohlo mít jistou souvislost s činností, popřípadě členstvím v jednotkách sborů dobrovolných hasičů. Poslední možnost „Od zdravotnické záchranné služby“ obdržela zcela minimální podíl odpovědí.

Pátá otázka je zaměřena na chování v případě dlouhodobého omezení prodeje pohonných hmot. Správnou odpověď ohleduplného chování vybralo 68 % účastníků šetření v Českých Budějovicích a 65 % v Plzni. Dbání pokynů příslušných orgánů a disciplinované chování obyvatel usnadňuje řešení jakékoli krizové situace a možný stav ropné nouze by nebyl výjimkou. Možnosti stálého ježdění autem (9 %, 8 %) a tankování PH do kanystrů (12 %, 14 %) naopak poukazují na potenciální nerespektování doporučení či nařízení zaměřených na snížení spotřeby PH. Poslední možnost tankování PH za hranicemi ČR (11 %, 13 %) je přinejmenším diskutabilní, neboť by se teoreticky vyplatila pouze v příhraničních oblastech, kde by na cestu do zahraničí nebylo spotřebováno více PH, než kolik by jich bylo možné dovézt. Z oblastí více ve vnitrozemí by se vyplatil již pouze velkokapacitní dovoz. Je také otázkou

nakolik by bylo možné odebírat PH v zahraničních, zejména okolních zemích, neboť lze očekávat, že nedostatek PH by nebyl pouze omezen na území ČR, nýbrž na prostor celé střední Evropy. Naopak pokud by se jednalo pouze o lokální záležitost ČR, lze předpokládat zahraniční pomoc, díky níž by vůbec nemuselo k omezení prodeje na našem území dojít, neboť distribuční společnosti by jistě chtěly uchránit svůj zdroj příjmů.

Garanta nouzových zásob ropy a ropných produktů řeší 6. otázka. Správnou možnost „Správa státních hmotných rezerv“ vybralo 65 % respondentů v Českých Budějovicích a 66 % v Plzni. To není příliš vysoký podíl správných odpovědí, zvážíme-li, že tomu název instituce zřízené za tímto účelem přímo napovídá. Namísto toho mnoho odpovědí (26 %, 30 %) směřovalo na možnost „Ministerstvo průmyslu a obchodu“, jež s problematikou ropy sice souvisí, ale jako takové neřeší nouzové zásoby ropy. Zbývající ministerstva vnitra a obrany vybralo jen minimální množství respondentů.

Doba 90 dní v souvislosti se zásobami ropy je zmíněna již ve 3. otázce, ale až 7. otázka se dotazuje přímo na ni. Možná právě i díky předchozí zmínce byla otázka zodpovězena velmi úspěšně (82 %, 85 %). Možnost, že ČR nevytváří nouzové zásoby, zvolilo pouze minimum dotázaných (7 %, 8 %). Odpověď je pochopitelně v rozporu s bezpečnostní a surovinovou politikou ČR. Další chybná možnost nabízí kromě nevytváření zásob i zdůvodnění tohoto přístupu, kterým je absence nalezišť ropy na našem území. To je další zavádějící informace, neboť na území ČR se naleziště ropy nachází, jakkoli je jejich význam zanedbatelný (viz kapitola 1.3), nicméně i tato možnost obdržela jen jednotky procent z celkového množství odpovědí (5 %, 3 %). Jako poslední je třeba zmínit možnost, jež jako odpověď nabízí povinnou dobu pro vytváření nouzových zásob 120 dní (6 %, 4 %), neboť se nejedná o zcela chybnou informaci. Výhledově je totiž skutečně plánováno prodloužení doby pro tvorbu zásob na 120 dní, nicméně v současnosti stále platí 90 dní.

Otázka č. 8 představuje jedinou otázku, kde volba správné odpovědi nepřevážila nad těmi chybnými. Důvodem této neúspěšnosti je dotazování se na význam anglického slova carpooling, jehož význam je vysvětlen v kapitole 4.2. Ve volbě správné možnosti se také projevil výraznější rozdíl mezi oběma městy, kdy v Českých Budějovicích pojem znalo 30 % účastníků šetření, zatímco v Plzni pouze 23 %. Faktický rozdíl činí

33 odpovědí. Nejvíce odpovědi směřovalo na možnost, že dotazovaný o tomto pojmu nikdy neslyšel (60 %, 67 %). Podobnou odpověď se zdůrazněním na to, že pojem určitě není zavedený, zvolilo dalších 7 % a 6 % účastníků průzkumu. Zbývající možnost (volba vhodného dopravního prostředku) obdržela minimum odpovědí. Je otázkou, nakolik neúspěch při zodpovídání 7. otázky spočívá v nedostatečné jazykové vybavenosti a v nepoužívání tohoto pojmu v ČR.

Devátá otázka je zaměřena na možná opatření vyhlášená při stavu ropné nouze. Nejvíce respondentů (53 %, 55 %) zvolilo správnou možnost omezení používání silničních vozidel dle koncových čísel registračních značek. Tento způsob regulace dopravy je ve světě známý zejména kvůli využívání při smogových situacích ve velkých aglomeracích. Druhou nejčastěji volenou možností bylo odstavení vozidel (25 %, 21 %) a jen minimum respondentů vybralo možnost odevzdání technických průkazů. Naopak pětina (20 %, 23 %) jich zvolila možnost, která přímo odmítá pravomoci odpovědných orgánů s tím, že nic takového nařizovat nemohou. V součtu obou měst se jedná o 226 osob bez povědomí o možných regulačních opatřeních.

Další, 10. otázka, se zaměřila na místo, kde by si občan v případě potřeby vyzvedl přídělové lístky. Správnou možnost „Na obecním úřadě“ zvolilo 94 % dotázaných v Českých Budějovicích a 92 % v Plzni, což z této otázky činí vůbec nejúspěšněji zodpovězenou otázku v rámci celého dotazníkového šetření. Zbývající chybné možnosti (mototechna, čerpací stanice, autorizovaný servis) pak obdržely pouze jednotky procent ze zbývajících odpovědí. Obecní úřad byl v naprosté většině případů zvolen nejspíše pro svou důvěryhodnost ve srovnání s ostatními nabízenými možnostmi, které navíc reprezentují soukromé subjekty.

Že v případě stavu ropné nouze může dojít k omezení provozní doby čerpacích stanic (11. otázka), si správně myslí 75 % účastníků šetření v Českých Budějovicích a 76 % v Plzni. Naproti tomu možnost neomezeného prodeje byla vybrána v 16 a 21 % případů. Zbývající dvě možnosti nabízející poněkud netradiční nařízení (zákaz prodeje automobilů v kraji, nařízení práce z domova) obdržely jen zlomek odpovědí. Celkově byla otázka zodpovězena poměrně úspěšně zřejmě proto, že možnost omezení dostupnosti pohonných hmot a s tím spojené omezení provozní doby čerpacích stanic je logickým vyústěním stavu ropné nouze, které lze dovodit.

Kontrolu dodržování regulačních opatření v provozu na pozemních komunikacích řeší 12. otázka. Z nabízených možností se vyčlenily tři nejčastěji volené. Na pomyslném prvním místě figuruje správná odpověď, tj. Policie ČR (59 %, 62 %), jež dodržování pravidel silničního provozu řeší i za běžných okolností. Znatelný díl odpovědí dále obdržely možnosti Česká obchodní inspekce (21 %, 19 %) a Celní správa (17 %, 17 %). Výrazný podíl odpovědí připadající na tyto státní orgány by mohla vysvětlovat jejich spojitost s kontrolou zboží na území ČR, což v souvislosti s problematikou ropy mohlo některé respondenty navést právě tímto směrem.

Nejvíce se rovnoměrnému rozložení odpovědí přiblížila otázka č. 13 zabývající se možností omezení maximální rychlosti jízdy vozidel na pozemních komunikacích, jakožto jedním z možných regulačních opatření. V obou výzkumných lokalitách byla nejčastěji volena správná možnost (40 %, 36 %), tj. „Ano mohou, sníží se tím spotřeba pohonných hmot“. S podobným dílem odpovědí (34 %, 36 %) následuje úniková možnost „Nevím“. Za povšimnutí stojí především minimální rozdíl v počtu odpovědí v lokalitě Plzeň, jež činí pouhé 4 odpovědi ve prospěch správné možnosti. Nemožnost omezení rychlosti s oporou v Listině základních práv a svobod nabízí třetí nejčastěji volená možnost (16 %, 19 %). Nutno podotknout, že rychlost jízdy na pozemních komunikacích řeší jiný právní předpis, a to zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. I poslední možnost s nejmenším podílem odpovědí (10 %, 9 %) odmítá omezení maximální rychlosti. Tentokrát však nenabízí jako vysvětlení oporu v nějakém právním předpisu, nýbrž v zodpovědnosti řidičů. Tuto možnost zvolili zřejmě jen ti nejdůvěřivější z dotázaných. Celkově nebyla otázka zodpovězena příliš úspěšně.

V předposlední (14.) otázce účastníci dotazníkového šetření vybírali správnou odpověď na otázku, čeho se fyzická osoba dopouští v případě, že nedodrží regulační opatření. Z nabízených 4 možností jasně vystupuje správná možnost (68 %, 67 %) přestupek (viz kapitola 1.11). Prakticky všechny zbývající odpovědi se rozdělili mezi možnosti nedbalostního trestního činu (14 %, 12 %) a úmyslného trestního činu (17 %, 20 %). Možnost vandalismus obdržela v součtu obou měst pouze 9 odpovědí.

Kde se dozvíte o ukončení stavu ropné nouze? Tak zní 15., a tudíž poslední otázka dotazníkového šetření. Většina respondentů ji zodpověděla správně (79 %, 80 %) a zvolila možnost hromadných sdělovacích prostředků, jako je například televizní či rozhlasové vysílání. Vysoký podíl odpovědí lze přičítat tomu, že se jedná o tradiční informační kanály, jejichž prostřednictvím by bylo informováno jak o vyhlášení stavu ropné nouze, tak o jeho odvolání. Z dalších možností vyčnívá počtem odpovědí (19 %, 15 %) pouze Policie ČR. Dvě zbylé možnosti zmiňující souvislost se zaměstnáním (kolegové, zaměstnavatel) obdržely jen minimum odpovědí.

6.1 Shrnutí

Pro účely diplomové práce byla zformulována jedna hypotéza – Informovanost obyvatelstva na území vybraných obcí s rozšířenou působností dosahuje 80 %. Na základě provedeného dotazníkového šetření a jeho následného vyhodnocení lze konstatovat, že hypotéza nebyla potvrzena, neboť v lokalitách České Budějovice a Plzeň informovanost obyvatel (průměrná úspěšnost zodpovězení dotazníků) dosáhla shodně 65 %. To lze považovat za poměrně dobrou úroveň informovanosti, nicméně je zde jistě prostor a potenciál pro zlepšení.

Nejnižší úspěšnosti dosáhla otázka č. 8, která se dotazuje na znalost anglického pojmu „carpooling“ a právě zavedení tohoto pojmu do českého prostředí by mohlo být jedním z kroků pro zlepšení povědomí jak laické, tak i odborné veřejnosti o možných opatření pro snížení spotřeby ropných produktů. Další často chybně zodpovězenou otázkou byla otázka č. 13, která řeší možnost omezení maximální jízdy vozidel na pozemních komunikacích. Snížení rychlosti je běžný a mezi motoristy známý způsob, jak snížit spotřebu pohonných hmot, ale otázka je strukturována se zaměřením na pravomoci odpovědných orgánů. Opatření, jako je toto, by bylo možné přiblížit s poukázáním na vybrané situace z minulosti, kdy jej některé státy již aplikovaly (viz kapitola 1.1.1). Příklady však není třeba hledat pouze v minulosti. Omezení používání silničních vozidel dle koncových čísel registračních značek podle toho, zda se jedná o liché či sudé číslo, je uplatňováno i v současnosti, například v Čínských metropolích. V tomto případě je však motivací pro omezování dopravy snaha o zlepšení ovzduší v dotčených oblastech, jehož výrazným znečišťovatelem je právě automobilová doprava. I přes medializaci této problematiky, a to i ve vztahu k možným opatřením

v rámci omezení znečištění ovzduší v ČR byla otázka (9.) správně zodpovězena pouze ve zhruba polovině případů.

Poslední tři zmíněné otázky byly v rámci dotazníkového šetření zodpovězeny s nejmenší úspěšností. Nejen ony však reprezentují potenciální témata, jakým směrem by se mohla snaha o zlepšení informovanosti obyvatelstva ohledně problematiky ropné nouze ubírat. Pro jednotlivé zájemce jsou informace samozřejmě dostupné prostřednictvím internetu či v odborné literatuře a problematika jako taková je známá především mezi odborníky, kteří se zabývají krizovým řízením a hospodářskými opatřeními pro krizové situace. Osvěta by měla být zaměřena v první řadě na laickou veřejnost.

K předání základních informací by mohla posloužit výuka na základních školách v rámci tzv. branné výchovy, staronového předmětu, jehož zavedení je v současnosti diskutováno. Ve vztahu k motorismu lze rovněž zmínit výuku v autoškolách. Téma je také možné pojmout formou jednorázové informační kampaně, například s využitím krátkých TV spotů, jež by mohly být trvale dostupné též na internetu. Inspiraci lze hledat například v informačních kampaních zaměřených na bezpečnost silničního provozu. Snahu o zlepšení informovanosti lze pojmout i nepřímou cestou pomocí krátkých informačních brožur zaměřených na způsoby snížení spotřeby pohonných hmot a na efektivní využívání vozidel. Toto téma by samostatně mohlo působit atraktivněji zejména na motoristy a k distribuci brožur by mohly posloužit přímo čerpací stanice pohonných hmot.

ZÁVĚR

I přes současný nástup alternativních zdrojů energie zůstává naše společnost odkázána na ropu, jakožto surovinu nejvyšší priority a hrozba jejího náhlého nedostatku je i nadále aktuální. V České republice je pro úspěšné zvládnutí takovéto mimořádné situace připraven systém legislativních a materiálních opatření. A právě na zjištění úrovně veřejného povědomí o možných opatřeních, jež by byly uplatňovány za stavu ropné nouze je zaměřena tato diplomová práce.

K posouzení stavu informovanosti obyvatelstva a naplnění hlavního cíle práce byl zvolen kvantitativní výzkum s využitím metody dotazníkového šetření. Dotazník byl zaměřen na různé aspekty případné ropné nouze – nouzové zásoby, pravomoci státních orgánů a regulační opatření, které jsou podrobně popsány v teoretické části práce.

Na základě vyhodnocení průzkumu, který proběhl v Českých Budějovicích a v Plzni, lze shledat, že průměrná úspěšnost zodpovězení dotazníku činí v obou případech 65 %. Z toho vyplývá, že nebyla potvrzena hypotéza, jenž vycházela z předpokladu, že informovanost obyvatelstva dosahuje 80 %. Nižší úspěšnost zodpovězení vykazují zejména otázky zaměřené na opatření, které mohou být využity pro snížení spotřeby pohonných hmot.

Diplomová práce a její výsledky mohou posloužit jako výchozí materiál při seznámení s tématem ropné bezpečnosti a také jako zdroj inspirace při zvažování způsobů zlepšení informovanosti obyvatelstva. V práci jsou nastíněny možné cesty, jak toho v budoucnu dosáhnout, ať už z dlouhodobého hlediska, například zařazením do výuky na základních školách, nebo jednorázovou informační kampaní.

V současnosti nic nenasvědčuje tomu, že by ČR měla být ohrožena výpadkem dodávek ropy, ale bezpečnostní a politické prostředí prochází kontinuálním vývojem a k vyhocení mezinárodních vztahů může dojít neočekávaně. Přípravenost na nejrůznější krizové situace a jejich předvídatost jsou tak základním úkolem státu při zajišťování jeho stability. Schopnost státu zajistit stálý přísun energetických surovin včetně ropy je klíčovým faktorem při naplňování surovinové a energetické bezpečnosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BAREŠ, M., 2014. Ropná nouze v České republice. *Blog iDNES.cz*. [Online] Mafra, a.s., 5. Březen 2014. [Citace: 25. Srpen 2017.]
<http://bares.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=399512>.
2. BBC. 2000. 2000: French fuel protests spread to UK. *BBC on this day*. [Online] 8. Zář 2000. [Citace: 22. Duben 2017.]
http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/september/8/newsid_2503000/2503119.stm.
3. BUDÍN, J., 2015. Aktualizovaná státní energetická koncepce schválena. Hlavním zdrojem bude jádro. *OEnergetice.cz*. [Online] 18. Květen 2015. [Citace: 28. Srpen 2017.] <http://oenergetice.cz/energeticka-legislativa-cr/aktualizovana-statni-energeticka-koncepce-schvalena-hlavnim-zdrojem-bude-jadro/>.
4. CORBETT, M., 2013. Oil Shock of 1973–74. *Federal Reserve History*. [Online] 22. Listopad 2013. [Citace: 20. Duben 2017.]
https://www.federalreservehistory.org/essays/oil_shock_of_1973_74.
5. Čepro, a.s. 2013. Historie společnosti ČEPRO. *Čepro, a.s.* [Online] 2013. [Citace: 25. Červen 2017.]
https://www.ceproas.cz/public/files/userfiles/O_nas/kniha_Cepro_historie_sklady.pdf.
6. Čepro, a.s. Produktovodní síť a sklady. *Čepro, a.s.* [Online] [Citace: 14. Červen 2017.] <https://www.ceproas.cz/o-nas/produktovodni-sit-a-sklady>.
7. ČERNOCH, F. et al., 2014. *Ropná politika USA - historie a výzvy*. Brno : Munipress, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.
8. Česká televize. 2013b. Ropná nouze – i když nikdy nenastala, přesto má v Česku svůj scénář. *Česká televize*. [Online] 5. Zář 2013. [Citace: 20. Červen 2017.]
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1077116-ropna-nouze-i-kdyz-nikdy-nenastala-presto-ma-v-cesku-svuj-scenar>.

9. Česká televize. 2008. Ropné rezervy mají přejít do soukromých rukou. *Česká televize*. [Online] 27. Listopad 2008. [Citace: 15. Červen 2017.] <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1432323-ropne-rezervy-maji-prejit-do-soukromych-rukou>.
10. Česká televize. 2013a. Stěny, které odolají i útoku teroristů: Jak stát uchovává ropné rezervy. *Česká televize*. [Online] 8. Srpen 2013. [Citace: 15. Červen 2017.] <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1082511-steny-ktere-odolaji-i-utoku-teroristu-jak-stat-uchovava-ropne-rezervy>.
11. Český rozhlas. 2015. Hodonínská ropa by se mohla prodávat v lékárnách. Pomáhá léčit kožní nemoci. *iRozhlas*. [Online] 20. Květen 2015. [Citace: 20. Duben 2017.] https://www.irozhlas.cz/nepouzivat_-_veda/hodoninska-ropa-by-se-mohla-prodavati-v-lekarnach-pomaha-lecit-kozni-nemoci_201505201859_dpihova.
12. Český statistický úřad. 2017a. SO ORP České Budějovice. *Český statistický úřad*. [Online] 29. Srpen 2017a. [Citace: 8. Březen 2018.] https://www.czso.cz/csu/xc/orp_ceske_budejovice.
13. Český statistický úřad. 2017b. SO ORP Plzeň. *Český statistický úřad*. [Online] 24. Srpen 2017b. [Citace: 8. Březen 2018.] https://www.czso.cz/csu/xp/so_orp_plzen.
14. Český statistický úřad. 2016. Věkové složení obyvatelstva - 2016. *Český statistický úřad*. [Online] 28. Duben 2016. [Citace: 12. Červen 2017.] <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2016>.
15. ČTK, iDNES.cz. 2002. Ropovod Družba slouží už 40 let. *iDNES.cz*. [Online] 20. Únor 2002. [Citace: 21. Srpen 2017.] http://zpravy.idnes.cz/ropovod-druzba-slouzi-uz-40-let-dzm-/zahranicni.aspx?c=A020220_121926_vedatech_zem.
16. ČTK, iDNES.cz. 2012. Rusko přiškrucuje dodávky ropy, pro Česko má zásoby už jen na tři dny. *iDNES.cz*. [Online] 9. Duben 2012. [Citace: 22. Duben 2017.] http://ekonomika.idnes.cz/rusko-omezuje-dodavky-ropy-do-evropy-dws-/eko-zahranicni.aspx?c=A120409_201540_eko-zahranicni_hro.
17. Deník.cz. 2008. Pomsta za radar? Rusko snížilo dodávky ropy do ČR. *Deník.cz*. [Online] 12. Červenec 2008. [Citace: 22. Duben 2017.] http://www.denik.cz/z_domova/cesko_rusko_ropa_radar20080712.html.

18. GELPKE, B., MCCORMACK, R., 2006. *A Crude Awakening: The Oil Crash*. LAVA Productions AG, 2006.
19. GFELLER, A. É., 2014. *Building a European Identity: France, the United States, and the Oil Shock, 1973-74*. New York : Berghahn Books, 2014. ISBN 978-1-78238-688-9.
20. GRAEFE, L., 2013. Oil Shock of 1978–79. *Federal Reserve History*. [Online] 22. Listopad 2013. [Citace: 20. Duben 2017.]
https://www.federalreservehistory.org/essays/oil_shock_of_1978_79.
21. GŘ HZS ČR. 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha : Ministerstvo vnitra - GŘ HZS ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
22. HARAZIN, L., 2014. Potenciál pro zkvalitnění a aktualizaci vzdělávacího procesu v oblasti ropné bezpečnosti v České republice. *Disertační práce*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze. Školitel : Bedřich Šesták, 2014.
23. HROZEK, D., 2017. Zásoby a přeprava ropy v České republice. *oEnergetice*. [Online] 17. Červen 2017. [Citace: 20. Červen 2017.] <http://oenergetice.cz/ropa/zasoby-preprava-ropy-v-cr/>.
24. IAOT. 2015. Ropovod Družba. *International Association of Oil Transporters*. [Online] 2015. [Citace: 21. Duben 2017.] <http://www.iaot.eu/cz/preprava-ropy/ropovod-druzba>.
25. IEA. 2016. *Energy Policies of IEA Countries - Czech Republic 2016 Review*. Paříž : International Energy Agency, 2016.
26. KLIČKA, J., 2014. Ropa a plyn. Zásobníky jsou skoro plné. *Deník*. [Online] 23. Červen 2014. [Citace: 16. Červen 2017.] <http://www.denik.cz/ekonomika/ropa-a-plyn-zasobniky-jsou-skoro-plne-20140623.html>.
27. KRÜGER, H., 2010. *The Nagorno-Karabakh Conflict: A Legal Analysis*. Heidelberg : Springer, 2010. ISBN 978-3-642-11787-9.
28. LINHART, J. et al., 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha : Vydavatelství Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

29. LOONEY, R., 2003. Oil Prices and the Iraq War: Market Interpretations of Military Developments. *The Journal of Energy and Development*. 2003, Sv. XXIX, 1.
30. MERO ČR, a.s. 2008. CTR Nelahozeves. *MERO ČR, a.s.* [Online] 2008. [Citace: 14. Červen 2017.] <http://www.mero.cz/provoz/ctr-nelahozeves/>.
31. MERO ČR, a.s. 2015. Ropovod Družba. *MERO ČR, a.s.* [Online] 2015. [Citace: 21. Duben 2017.] <http://www.mero.cz/druzba/>.
32. MERO ČR, a.s. 2016. Ropovod IKL. *MERO ČR, a.s.* [Online] 2016. [Citace: 21. Duben 2017.] <http://www.mero.cz/ikl/>.
33. MERRILL, K. R., 2007. *The Oil Crisis of 1973-1974: A Brief History with Documents*. Boston : Bedford-St. Martin's, 2007. ISBN 978-0312409227.
34. MIKŠOVSKÝ, T., 2016. Český systém ropovodů je jedinečným technologickým dílem. *Petrol*. [Online] 16. Březen 2016. [Citace: 22. Duben 2017.] <http://www.petrol.cz/aktuality/archiv/2016/12/cesky-system-ropovodu-je-jedinecnym-technologickym-dilem-6993.aspx>.
35. Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2016. Ropa a ropné produkty za rok 2015. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [Online] 11. Srpen 2016. [Citace: 21. Duben 2017.] <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/55931/64237/658040/priloha001.pdf>.
36. Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2015. Státní energetická koncepce. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [Online] 6. Srpen 2015. [Citace: 13. Srpen 2017.] <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52841/60959/636207/priloha006.pdf>.
37. Ministerstvo zahraničních věcí. 2015. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5.
38. PAULUS, F. et al., 2015. Analýza hrozeb pro Českou republiku. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. [Online] 2015. [Citace: 19. Září 2017.] <http://www.hzscr.cz/soubor/analyza-hrozeb-zprava-pdf.aspx>.
39. PEŠAN, M. et al., 2010. *Ochrana ekonomiky. Modul F*. Praha : MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-57-0.

40. PILEČEK, J., CÍGLER, J., 2014. Typový plán pro řešení krizové situace - Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu. *Správa státních hmotných rezerv České republiky*. [Online] 4. Červen 2014. [Citace: 25. Červen 2017.] http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/ropna_bezpecnost/ropna_bezpecnost/Typovy%20plan.pdf.
41. RAJMOVÁ, A., 2007. Oil pipeline: repairs desirable. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [Online] 15. Červen 2007. [Citace: 22. Duben 2017.] <https://www.mpo.cz/dokument31510.html>.
42. SOBCZAK, B., 2013. Climate: Thawing permafrost jeopardizes massive maze of Russian pipelines. *E&E News - The essential news for energy & environment professionals*. [Online] 30. Leden 2013. [Citace: 22. Duben 2017.] <https://www.eenews.net/stories/1059975505>.
43. SSHR. 2015. Opatření k zavedení přidělového systému při stavu ropné nouze. *Správa státních hmotných rezerv České republiky*. [Online] 2015. [Citace: 24. Srpen 2017.] http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/ropna_bezpecnost/ropna_bezpecnost/Opat%C5%99en%C3%AD%20k%20zaveden%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADd%C4%9Blov%C3%A9ho%20syst%C3%A9mu.pdf.
44. SSHR. 2013. Plán opatření při ropné nouzi. *Správa státních hmotných rezerv České republiky*. [Online] 7. Listopad 2013. [Citace: 20. Červen 2017.] http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/ropna_bezpecnost/ropna_bezpecnost/Plan%20opatreni%20pri%20ropne%20nouzi.pdf.
45. SSHR. 2009b. Působnost SSHR. *Správa státních hmotných rezerv České republiky*. [Online] 2009b. [Citace: 5. Červen 2017.] http://www.sshr.cz/onas/Stranky/pusobnost_sshr.aspx.
46. SSHR. 2009a. Ropná bezpečnost. *Správa státních hmotných rezerv České republiky*. [Online] 2009a. [Citace: 5. Červen 2017.] http://www.sshr.cz/pro-verejnost/Stranky/ropna_bezpecnost.aspx.

47. STARÝ, J. et al., 2016. *Surovinové zdroje České republiky - nerostné suroviny*. Praha : Česká geologická služba, 2016. ISBN 978-80-7075-920-2.
48. URBAN, R., BAKOŠ, E., KUDLÁK, A., 2012. *Ekonomika a logistika krizových situací v ochraně obyvatelstva II*. Brno : Vydavatelské oddělení Univerzity obrany, 2012. ISBN 978-80-7231-912-1.
49. Úřad vlády České republiky. 2017. Usnesení vlády. *Portál ODOK*. [Online] Úřad vlády České republiky, 2017. [Citace: 19. Srpen 2017.] <https://help.odok.cz/vykladovy-slovník/-/wiki/V%C3%BDkladov%C3%BD%20slovn%C3%ADk/Usnesen%C3%AD%20v%C3%A1dy>.
50. VLČEK, T., 2015. *Alternative Oil Supply Infrastructures for the Czech Republic and Slovak Republic*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2015. ISBN 978-80-210-8035-5.
51. VOLF, V., 1998. Výstavba ropovodu IKL v Bavorsku a České republice. *MERO ČR, a.s.* [Online] 1998. [Citace: 22. Duben 2017.] http://www.mero.cz/files/MERO_IKL.pdf.
52. Vyhláška č. 165/2013 Sb. ze dne 10. června 2013 o druzích ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy. ISSN 1211-1244.
53. WORTHINGTON, D., 2014. OPEC and the 1979 Oil Shock. *New Historian / History News*. [Online] 14. Prosinec 2014. [Citace: 20. Duben 2017.] <http://www.newhistorian.com/opec-1979-oil-shock/2423/>.
54. ZABO, L., 2008. Nouzové zásoby ropy a ropných produktů zaručují bezpečnost státu. *Magazín Pro-Energy*. 2008, 4.
55. Zákon č. 189/1999 Sb. ze dne 29. července 1999, o nouzových zásobách ropy, řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy).

56. Zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
57. Zákon č. 250/2016 Sb. ze dne 12. července 2016 o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
58. Zákon č. 560/2004 Sb. ze dne 24. září 2004, kterým se mění zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy).
59. Zákon č. 97/1993 Sb. ze dne 25. února 1993 o působnosti Správy státních hmotných rezerv.
60. ZÁŠKODNÝ, P. et al., 2011. *Základy statistiky (s aplikací na zdravotnictví)*. Praha : Curriculum, 2011. ISBN 978-80-904948-2-4.
61. ZUNA, P., 2015. *Slavné dny: Den, kdy začal první ropný šok (16. říjen 1973)*. [prod.] Zdenka Weisová. Seznam.cz, a.s., 2015.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A PŘÍLOH

Obrázek 1 Ropovodní systém České republiky	18
Obrázek 2 Předpokládaný vývoj struktury primárních energetických zdrojů	22
Obrázek 3 Produktovodní systém a sklady Čepro, a.s.	28
Obrázek 4 Vzor Karty SSHR	36
Obrázek 5 Vzor Přídělového lístku	36
Obrázek 6 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 2	47
Obrázek 7 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 3	48
Obrázek 8 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 4	49
Obrázek 9 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 5	50
Obrázek 10 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 6	51
Obrázek 11 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 7	52
Obrázek 12 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 8	53
Obrázek 13 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 9	54
Obrázek 14 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 10	55
Obrázek 15 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 11	56
Obrázek 16 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 12	57
Obrázek 17 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 13	58
Obrázek 18 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 14	59
Obrázek 19 Výsledky dotazníkového šetření – otázka č. 15	60
Obrázek 20 Úspěšnost zodpovězení otázek dotazníkového šetření	62

Tabulka 1 Přehled množství dovezené ropy v roce 2015 dle země původu	15
Tabulka 2 Typy nebezpečí s nepřijatelným rizikem	23
Tabulka 3 Právní předpisy a dokumenty související s ropnou bezpečností	25
Tabulka 4 Sklady společnosti Čepro, a.s.	29
Tabulka 5 Zastoupení věkových kategorií a pohlaví respondentů	46
Tabulka 6 Přehled výsledků – otázka č. 2	47
Tabulka 7 Přehled výsledků – otázka č. 3	48
Tabulka 8 Přehled výsledků – otázka č. 4	49
Tabulka 9 Přehled výsledků – otázka č. 5	50
Tabulka 10 Přehled výsledků – otázka č. 6	51
Tabulka 11 Přehled výsledků – otázka č. 7	52
Tabulka 12 Přehled výsledků – otázka č. 8	53
Tabulka 13 Přehled výsledků – otázka č. 9	54
Tabulka 14 Přehled výsledků – otázka č. 10	55
Tabulka 15 Přehled výsledků – otázka č. 11	56
Tabulka 16 Přehled výsledků – otázka č. 12	57
Tabulka 17 Přehled výsledků – otázka č. 13	58
Tabulka 18 Přehled výsledků – otázka č. 14	59
Tabulka 19 Přehled výsledků – otázka č. 15	60
Tabulka 20 Přehled odpovědí	61
Tabulka 21 Škálování výsledků dotazníkového šetření	63
Tabulka 22 Elementární statistické zpracování – České Budějovice	64
Tabulka 23 Elementární statistické zpracování – Plzeň	65

Příloha A Dotazník	83
--------------------------	----

PŘÍLOHY

Příloha A Dotazník

Dotazník informovanosti obyvatelstva ohledně problematiky ropné nouze z pohledu nedostatku pohonných hmot

Vážení respondenti,

jmenuji se Jan Vacek a jsem studentem 2. ročníku navazujícího magisterského studia oboru Civilní nouzová připravenost na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Dotazník, který jste právě obdržel/a, je určen pro zpracování mé diplomové práce na téma „Informovanost obyvatelstva o ropné nouzi na území Jihočeské kraje“ a jeho vyplnění je zcela anonymní. Data z kraje Jihočeského budou porovnávána s daty z Plzeňského kraje, na který se dotazník rovněž soustředí. Smyslem práce je posouzení úrovně povědomí obyvatelstva o problematice ropné nouze se zaměřením na nedostatek pohonných hmot. Vámi zvolenou odpověď prosím zakroužkujte. Správná je vždy jen jedna odpověď.

Předem Vám děkuji za spolupráci.

Datum vyplnění 2017

1. Dotazník zodpovídal:

- a) Muž
- b) Žena

1.1 Věková kategorie:

- a) Od 18 do 25 let
- b) Od 26 do 40 let
- c) Od 41 do 64 let
- d) Nad 65 let

1.2 Obec:

.....

- 2. Setkal/a jste se někdy v České republice s nedostatkem pohonných hmot na čerpacích stanicích?**
- a) Neseťkal/a.
  - b) Setkal/a, v rámci zaměstnání.
  - c) Setkal/a, jako občan.
- 3. Dojde k omezení výdeje pohonných hmot na čerpacích stanicích v případě výpadku dodávek ropy z Ruské federace?**
- a) Ano, Česká republika není na tuto situaci připravena.
  - b) Ano, čerpací stanice nechtějí mít problémy s odpovědným orgánem.
  - c) Ne, Česká republika má zásoby ropy minimálně na 90 dní.
  - d) Ne, čerpací stanice mají povinnost udržovat dostatečně velké zásoby pohonných hmot.
- 4. Jakým způsobem byste získali informace o nastalé situaci nedostatku pohonných hmot?**
- a) Od zdravotnické záchranné služby (ZZS).
  - b) Od hasičského záchranného sboru (HZS).
  - c) Od Policie České republiky (PČR).
  - d) Na obecním úřadě v místě bydliště (OÚ).
- 5. Co budete dělat v případě dlouhodobého omezení prodeje pohonných hmot na čerpacích stanicích?**
- a) Nic, budu i nadále jezdit autem.
  - b) Budu se chovat ohleduplně s ohledem na nastalou situaci.
  - c) Na čerpací stanici si budu tankovat do kanystrů, abych si vytvořil/a co největší zásoby pro vlastní využití.
  - d) Budu jezdit tankovat za hranice České republiky.
- 6. Jaký orgán je garantem nouzových zásob ropy a ropných produktů?**
- a) Ministerstvo vnitra.
  - b) Ministerstvo obrany.
  - c) Správa státních hmotných rezerv.
  - d) Ministerstvo průmyslu a obchodu.

- 7. Na jakou dobu musí Česká republika vytvářet nouzové zásoby ropy a ropných produktů?**
- Zásoby se nevytváří.
  - Česká republika nemusí vytvářet zásoby, protože nemá naleziště ropy.
  - Na 90 dní.
  - Na 120 dní.
- 8. Víte, co je to tzv. „carpooling“, který lze využívat v případě stavu ropné nouze?**
- Ano, jedná se o maximální vytěžování vozidel povoleným počtem osob a nákladu.
  - Ano, do zaměstnání budu jezdit vhodným dopravním prostředkem.
  - Ne, nikdy jsem o tom neslyšel/a.
  - Ne, tento pojem neznám a určitě není zavedený.
- 9. V případě vyhlášení stavu ropné nouze mohou odpovědné orgány požadovat:**
- Omezení používání silničních vozidel dle koncových čísel registračních značek (sudá/lichá čísla).
  - Odstavení vozidel.
  - Odevzdání technického průkazu vozidla.
  - Přikazovat mi nic nemohou.
- 10. V případě přidělového systému ropy a ropných produktů si občan vyzvedne přidělové lístky:**
- V mototechně.
  - Na čerpací stanici.
  - Na obecním úřadě.
  - V autorizovaném servisu.
- 11. V případě stavu ropné nouze může:**
- Hejtman zakázat prodej automobilů v kraji.
  - Čerpací stanice prodávat pohonné hmoty bez omezení.
  - Dojít k omezení provozní doby čerpacích stanic.
  - Vláda nařídit práci z domova.

12. Kontrolu dodržování regulačních opatření v provozu na pozemních komunikacích za stavu ropné nouze provádí:

- a) Česká obchodní inspekce.
- b) Celní správa.
- c) Policie České republiky.
- d) Hasičský záchranný sbor.

13. Mohou odpovědné orgány v případě nedostatku pohonných hmot omezit maximální rychlost jízdy vozidel na pozemních komunikacích?

- a) Ne, nechají to na zodpovědnosti řidičů.
- b) Ne, jsme v demokratickém státě a omezit toto nelze podle Listiny základních práv a svobod.
- c) Ano mohou, sníží se tím spotřeba pohonných hmot.
- d) Nevím.

14. V případě nedodržení regulačních opatření stanovených vládou České republiky se fyzická osoba dopouští:

- a) Nedbalostního trestního činu.
- b) Úmyslného trestního činu.
- c) Přestupku.
- d) Vandalismu.

15. Kde se dozvíte o ukončení stavu ropné nouze?

- a) V hromadných sdělovacích prostředcích (TV, rozhlas).
- b) Od kolegů v zaměstnání.
- c) Tuto povinnost má zaměstnavatel.
- d) Od Policie České republiky.

SEZNAM ZKRATEK

BA – automobilový benzín

CTR – centrální tankoviště ropy

ČEPRO – České produktovody a ropovody

ČR – Česká republika

ČSSR – Československá socialistická republika

EU – Evropská unie

IAOT – International Association of Oil Transporters

IEA – International Energy Agency

IKL – Ingolstadt / Kralupy nad Vltavou / Litvínov

IZS – integrovaný záchranný systém

MERO – Mezinárodní ropovody

MEŘO – metylester řepkového oleje

MHD – městská hromadná doprava

NESO – National Emergency Sharing Organization

NM – motorová nafta

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

OPEC – Organization of the Petroleum Exporting Countries

ORP – obec s rozšířenou působností

PH – pohonné hmoty

PJ – petajoule

P+R – Park & Ride

RF – Ruská federace

SEK – Státní energetická koncepce

SSHR – Správa státních hmotných rezerv

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

TAL – Transalpine Pipeline

TOLEX – topný olej extra lehký

USA – United States of America